

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΕΤΟΥΣΙΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ε. ΜΕΣΣΟΛΩΡΑ

Δ. Φ. ΥΦΗΡΕΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ε'.—ΤΟΜΟΣ Ε'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Κάτωθεν τοῦ Ἀγμαρξέλου

1892

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΑ

Ερωτηρίου δρ. 10. Έξωτεριου φρ. χρυσά 10.
Πας συνδρομητής θεωρείται και μέλος άργων.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' Γ' ΚΑΙ Δ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

άρημα 10. εν τῷ εσωτερικῷ και φράγια χρυσά 10
εν τῷ έξωτερικῷ.

Συνδρομηταί έγγραφονται εν τῷ γραφείῳ τοῦ περι-
οδικῷ, κειμένην εν τῇ ἐνορίῃ τῶν ἁγίων Θεοδώρων,
ὡς Μιλτιάδου ἀριθ 27, και εν τοῖς βιβλιοπωλείοις
ἀρετῆ Κωνσταντινου και Γ. Κασδύνη.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Αναπλάσεως» Ἀθήνας.
Collège «Anaplassis» Athènes.

Πᾶσα θεωρεῖται πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν κέμεται ἢ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀναπλά-
σεως Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν, ἢ πρὸς
τὸν Διευθυντὴν τοῦ περιοδικῷ.

Τὰ περιεβόμενα χειρόγραφα δημοσιεύόμενα και μὴ
δὲν ἐπιτρέπονται. Πᾶν κῆθρον μὴ φέρων ἐπογραφὴν
προέρχεται εν τῆς Διευθύνσεως.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - Ι. Η. ΜΕΣΣΙΟΛΩΡΑΣ - ΚΛΗΘΗΤΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1892.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ μήτηρ και ἡ οἰκοδεσποίνα, ὑπὸ Ι. Η. Μεσολω-
ρά. — Περί τοῦ ἠθικῷ χαρακτήρος, ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀσι-
νίς ἀρχιμανθρέτου Κωνστ. Καλοζόμη. — Ἡ δημοτικὴ
παιδεία και αἱ ἱερατικαὶ σχολαί, ὑπὸ Βλ. Σκορδέλη.
— Ο Σκωτὸς φιλόσοφος Βλαυτὴ κατηγὰν τὸν ἔξωτη
υἱὸν τοῦ. — Τὸ ἐν Ἀμερική Συνέδριον τῶν Παλαιο-
καθολικῶν και ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρὸς τὴν Πατρῶν κ.
Ν. Κολογρεῖς. — Διάφορα. — Δελτίον βιβλιοθήκης.
— Ἑλληλογραφία.

Ἡ ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ Ἡ ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΥΠΟ

Ι. Η. ΜΕΣΣΙΟΛΩΡΑ

(Συνέχεια και τέλος ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ἄρεται και καθύκοντα τῆς μητρός, τῆς οἰκοδεσποίνης.

Α. — Πρῶτῃ ἀρετῇ τῆς γυναικὸς δέον
να ἦνε ἡ εὐσεβεία πρὸς τὸν Θεόν.
Διὰ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς βίου ἡ οἰκοδεσποίνα
καθίσταται παράδειγμα και πρότυπον ἄξιον μι-
μήσεως ὑπὸ τῶν οικείων, ὅν τὰ βλέμματα πρὸς
αὐτὴν ἀπανθύνονται, ὅπως μιμηθῶσι τὰς ἀρε-
τὰς αὐτῆς. Ἡ γυνὴ εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς οἰκογε-
νίας, ἀλλ' ὁφείλει νὰ ἦνε ἡ δεξιὰ ψυχὴ.
Ἄλλ' ἔνευ θρησκείας και εὐσεβείας, τῶν ἀχω-
ρίστων τούτων ἀδελφῶν, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ
οὐδὲ νὰ υπάρξῃ ἀρετὴ ἐν τῇ κυρίῳ σημασίᾳ
τῆς λέξεως. Ἡ θρησκεία κυρίως καθιστᾷ τὰς

πράξεις τῆς μητρός σεβαστάς, και παρέχει αὐ-
ταῖς θεῖον και μέγα κύρος.

Και ὥσπερ ἔθνος τι, καιπερ ἔχον τὸ ἄριστον
πολίτευμα, δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ ζήσῃ, εἰάν
ἡ θρησκεία δὲν διαθερμαίνῃ τὰς πράξεις αὐ-
τοῦ, εἰάν ἡ θρησκεία δὲν παρέχῃ αὐτῷ τὴν
ἑσπέρην αὐτῆς δύναμιν, εἰάν ἡ θρησκεία δὲν
ἦνε ὁ ἀερογναίος λίθος τοῦ πολιτικοῦ
οἰκοδομήματος, οἷτω και οἰκογένεια δὲν δύνα-
ται ν' ἀποτελέσῃ ἐν τι βίῳ ὀργανικόν, ὕμεις
και εὐφροδύον, εἰάν δὲν βασιλεύῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς
ἡ θρησκεία, ἐν σεσαρκωμένη ἰδέῃ
ἐν τῷ πρῶτῳ πρὸς τῆς μητρός.

Ἐν τῷ κόσμῳ οὐδὲν ἄλλο πλάσμα παρεκ-
βαίνει τόσον τῆς κλήσεως και τοῦ προορισμοῦ
αὐτοῦ ὅσον ἡ γυνὴ, ὅταν πρὸς ἐπίδειξιν και ἐξ
ἐπιπολαιότητος ἐλευθεριάζῃ ἐν τοῖς θρησκευτι-
κοῖς και ἐπιζητῇ νὰ νομιζῆται ἔνευ ἀνάγκης
φιλόσοφος, φιλόλογος, ἱατρός, νομικὸς κ.τ.λ.,
ἐν ᾧ ἐπιπολαίους και ἀσυναρτήτους γνώσεις
κατέχει και ἡμιμαθῆς τυγχάνει. Ἐν τῇ κοι-
νωμίᾳ οὐδὲν ἄλλο πρόσωπον εἶνε ἠθικώτε-
ρον και σεβαστότερον ἢ ἡ εὐσεβὴς γυνὴ,
ἣτις οὐχὶ χάριν ἐπιδείξεως οὐδὲ μετὰ δει-
σιδαιμονίας και φανατισμοῦ ὁμιλεῖ, ἀλλ' εὐσε-
βῶς σκέπτεται, συμπεριφέρεται δὲ και ζῆ θρη-
σκευτικῶς και διατελεῖ οὐδα ἀφωσιωμένη εἰς
τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας και ἐρείθεται ἐπὶ
τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος και τῆς ἀγάπης,
τῆς ἀγίας ταύτης τριάδος, ἣν ὁ Σωτὴρ ἐν τῷ
κόσμῳ ἐκήρυξε. Διὰ τῆς πίστεως και τῆς πρὸς
τὸν Θεὸν εὐσεβείας ἐνδυναμοῦνται ἡ μήτηρ,
ὅταν μάλιστα ἐν χρείᾳ διατελῇ, ἐν ταῖς θλί-

φει, δὲν ἀποθαφνύεται πρὸ τῶν κινδύνων τοῦ βίου, καὶ δὲν ἐκτρέπεται εἰς πράξεις ἀντιθέτους τῇ ἠθικῇ καὶ τῷ συμφέροντι τοῦ ἀληθοῦς οἰκογενειακοῦ βίου. Ἡ θρησκεία καθίστησι τὴν γυναῖκα σεμνήν, ταπεινήν, γενναίαν πρὸ τῶν συμφορῶν τοῦ βίου, ἠθικὴν καὶ εὐαίσθητον. Ἡ θρησκεία, ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας βασιλεύουσα, εἶνε ὁ ἀλλοτρίως ἀδάμας αὐτῆς, τὸ ἰσχυρότατον ἔκλον κατὰ τῶν δεινῶν καὶ περιπετειῶν τοῦ βίου. Γυνὴ ἀσεβὴς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ φέρῃ ἐπαξίως τὸ ὄνομα τῆς καλῆς συζύγου, τῆς καλῆς μητρός, τῆς καλῆς οἰκοδομοποιῆς. Ἡ τῆς μητρός ἀνυπόκριτος πίστις εἶνε ἡ ἀληθῆς δόξα αὐτῆς, εἶνε τὸ θεῖον μύρον, τὸ εἰς αὐτὸ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενον, τὸ εὐαδία οὐράνιον παντὶ τῷ οἴκῳ διαχέον, τὸ ἀπελαύνον πᾶσαν κακίαν, τὸ παρέχον πᾶσαν παρησίαν. Τοῦτο τὸ θεῖον μύρον ἀγόρασον, ὡ γύναι, οὐδ' ἡ εὐαδία τῶν οἰκόν σου πληροῖ, τὸν σύζυγον εὐφραίνει, τὰ τέκνα σου ζωογονεῖ. Περὶ ταύτης τῆς ἐν Θεῷ δόξης ἡμιλῶν ὁ χρυσοῦς τὸ στόμα Ἰωάννης λέγει· «Ἡ ἐνταῦθα δόξα οὐδαμνὴ τί ἐστὶ καὶ ἕστατος· κἂν παραμείνῃ δέ, ἕως τελευτῆς παραμένει καὶ λοιπὸν παντελῶς σβέννυται· οὐ γὰρ συγκραταβήσεται ἀντὶφ, φησὶν ὁ Ψαλμοδός, ἡ δόξα αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ. Πολλοὶς δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα μέχρι τέλους παρέμεινε. Περὶ δὲ τῆς ἐν Θεῷ δόξης οὐκ ἔστιν ὑποπεθεῖσαι τι τοιοῦτον, ἀλλὰ πᾶν τὸ ὑναντίον, ὅτι μένει καὶ οὐδὲ τέλος ἔξει ποτέ. Τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ Θεοῦ, μόνιμα καὶ μεταβολῆς κρείττω πάσης καὶ τέλους». (1).

Ὁ μῆτερ, μῆτερ, μένε πιστὴ ἐν τῇ ἀγίᾳ σου πίστει· μόνον αὕτη δύναται νὰ σε στηρίξῃ ἐν τοῖς κινδύνοις τοῦ βίου τούτου· κενε αὐτῆς θὰ ἀπολέσῃς τὸ γόητρόν σου, καὶ θάβητον ἢ βράδιον θὰ ψυχραίνῃς πρὸς σὲ τὴν καρδίαν τῶν φιλάτων σου. Μῆτερ, ἔσο τὸ πρότυπον τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ οἴκῳ. Ὁδήγει τὰ τέκνα σου σήμερον πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα καὶ Ὁθτος εἶτα ὀδηγήσῃ ταῦτα πρὸς σέ, ἵνα καὶ ταῦτα εὐχωνται πρὸς τὸν Θεόν ὑπὲρ σοῦ.

Δεύτερον ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ ἦνε σώφρων, ὑποταμὸς τῆς συζυγικῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς ἐν ταῖς ἡμέραις μάλιστα ταύταις, καθ' ἃς ἡ ἀφροσύνη, ἡ ἐπιπολαιότης, καὶ ὁ ψευδὴς πολιτισμὸς πανταχοῦ τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς ἀγορᾶς ἐγγίρουσι τὰ εἰδεχθῆ αὐτῶν πρόσωπα καὶ καταστρέφουσι τὴν ἔμψυτον αἰδῶ. Ἡ ἀφροσύνη τῆς ψυχῆς εἶνε ὁ πολυτιμότερος μαργαρίτης καὶ ὁ ἀληθῆς κόσμος τῆς γυναικός. Ὅπου αὕτη ἐξέλιπεν, ἐκεῖ ἡ λάμψις τοῦ ἀδάμαντος καὶ τοῦ χρυσοῦ δὲν δύναται ταύτην ν' ἀναπληρώσωσιν. Ἡ εὐφροσύνη τοῦ οἴκου καταστρέφεται

(1) Χρυσόστομος Τόμ. ια'. σελ. 512.

διὰ παντός, ἡ ψυχικὴ γαλήνη τραυματίζεται καὶ ῥίως, ὅταν ἀπομακρυνθῇ ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς συζυγικῆς πίστεως, ἢν ὑπέσχεθη πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢν ἠύλογγον ἢ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου. Δι' ἀρκεῖ δὲ μόνον ν' ἀποφεύγῃ τις ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ταῖς ἡμιλίαις πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν, τὸν ἀποτρόπαιον τοῦτον παραξίαν τῆς οἰκιακῆς εὐδομονίας, τὸν ὅποιον ὁ συσχερῆς ν' ἀποδιώξῃ ἐντελῶς ἀπὸ τῶν οἴκων ἐκείνων, εἰς ὃν ἡμεῖς κατώρθωσεν νὰ εἰσδύσῃ, ἀλλ' ὀφείλει ἡ γυνὴ καὶ τὴν σκίαν αὐτῆς ν' ἀποφεύγῃ, ἢτις ἠδύνατο νὰ σκιάσῃ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς αὐτῆς. Διὰ τῆς ἀνυπόκριτος τοῦ ἠθους παρουσιάζεται ἡ γυνὴ ἐνώπιον τῶν οἰκίων σεβαστῆ, ποθεινῆ, δυναμένη οὐχὶ διὰ λόγων καὶ ἔργων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς σώφρονος βίου νὰ ἐμφυτεύσῃ τοῖς τέκνοις αὐτῆς τὴν ἀρίστην τῶν γυναικείων ἀρετῶν, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν σωφροσύνην. Ὁδὲν, οὐδέν, ἰσχυρότερον γυναικὸς εὐλόγησεν καὶ ἰσχυρῆς καὶ ἰσχυρῆς τὸ ἔμφυτον ἄνδρα καὶ διακλάττειν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐν οἷς ἂν θέλῃ. Ὅθις γὰρ φίλων, οἷσι διδάσκονται, οἷσι ἀρχόντων οἷσι ἀνέχεται ὁ ἀνὴρ, ὡς τῆς συνύκου παραμυθίας καὶ συμβουλεύσεως. Ἔχει γὰρ τινα καὶ ἠδονὴν ἢ παραινέσεις διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖσθαι τὴν συμβουλεύουσαν. Καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοιμι λέγειν ἠδονὴν σκληροῦ καὶ ἀπειθεῖς καταμαλαγίας οὕτως... Πῶς δὲ ὁ ἀνὴρ παιδεύεται διὰ τῶν πραγμάτων; Ὅταν ἴδῃ τὴν σύζυγον μὴ πονηρὰν οὐσαν, μὴ δὲ πολυτελεῖ καὶ φιλόκοσμον, μὴ δὲ προσδόξως χρῆματων ἀπαίτητοῦσαν περὶ τῆς, ἀλλ' ἀρκουμένην τῶς οὐσι τότε γὰρ, τότε καὶ συμβουλεύουσας ἀνέξεται... Ὅταν ὁ ἀνὴρ ἴδῃ τὴν γυναῖκα μὴ ζητοῦσαν χρυσίον, μὴ δὲ μαργαρίτας, μὴ δὲ ἱματισμῶν πολυτελείαν, ἀλλ' ἀντὶ τούτων κοσμιότητα, σωφροσύνην, εὐνοίαν, καὶ παρὰ σαυτῆς ταῦτα εἰσαγάγῃ, καὶ παρ' ἐκείνου ταῦτα ἀπαιτήσῃ... Ὅστε, εἰ βούλῃ, ὡ γύναι, ἀνδρὶ ἀρεσκείν, κόσμηαι τὴν ψυχὴν σωφροσύνη, εὐλαβεία, προσετασίᾳ οἰκισίᾳ». (1) Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ ἀληθὲς καὶ διαρκὲς κάλλος τῆς γυναικός. Τὸ εἶθεν κάλλος γέμει ἀλαζονείας καὶ ἀπονοίας πολλῆς, ἐμβάλλει δὲ αὐτὴν εἰς ζηλοτυπίαν, καὶ ποιεῖ αὐτὴν πολλὰκις ὑποπτον.

Ἡ ἐλαχίστη προσβολὴ τῆς τιμῆς τῆς γυναικός εἶνε καιριώτατον τραῦμα τοῦ συζύγου, βίου τοῦ

(1) Χρυσόστομος Τόμ. Η'. σελ. 340 καὶ 341.

οἴκου. Μῆτερ ἐν ἀδοξίᾳ εἶνε ὄνειδος τοῖς τέκνοις. Ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς τῆς γυναικός εἶνε δεινὸν καὶ ἀνεξίτηλον στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἀνδρός καὶ τῶν τέκνων. Τὰ πάντα δύναται νὰ ὑπομῆν ὁ ἀνὴρ, καὶ τὰς ἰδιοτροπίας καὶ τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς σωματικὰς ἀσχημίας τῆς γυναικός αὐτοῦ μόνον τὴν προσβολὴν τῆς συζυγικῆς πίστεως δὲν δύναται, δὲν ὀφείλει, οὐδὲ ἐπ' ἐλάχιστον ν' ἀνεχθῆ.

Ἐπὶ τῆς σωφροσύνης τῆς γυναικός ἐρεῖδαται κυρίως ἡ τιμὴ τοῦ οἴκου. Δι' ὁρθῶς πᾶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει· «Γυνὴ σώφρων, κἂν πένης ἢ, τὴν πενίαν πλοῦτον βέλτιον διαθεῖναι δύνησεται. Ὡς ἡ ἀκόλαστος, κἂν μύθους εὖρη θησαυροὺς ἔνδον κειμένους, ἀνέμου παντός τάξιον αὐτοῦς ἐκφυσθήσασα καὶ συμφοραῖς μυρίαῖς μετὰ τῆς πανίας περιβάλλει τὸν ἄνδρα». (1).

Τρίτον ὀφείλει ἡ γυνὴ νὰ ἦνε οἰκονομὸς καὶ οἰκονομῶσα. Ὅτι ἡ οἰκονομία καὶ ἡ φιλοπονία τῆς συζύγου οἰκονομεῖ, τοῦτο εἶνε τὸ ἀληθὲς κέρδος, ὅπερ ὁ πατήρ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀποκομίζει. Ἡ γυνὴ εἶνε ἡ σύντροφος τοῦ ἀνδρός. Ἐπομένως ὀφείλει καὶ αὕτη νὰ ἐργάζηται κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτῆς, κατὰ τὸν προορισμὸν καὶ τὴν κλήσιν αὐτῆς. Ὁ κύκλος τῆς γυναικός εἶνε ὁ οἶκος. Τοῦτον λοιπὸν ὀφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ διαρκῶς καὶ ἐσκεμμένως. Το βασίλειον τῆς γυναικός εἶνε ὁ οἶκος αὐτῆς. Τοῦτον λοιπὸν ὀφείλει νὰ διευθύνῃ προφρόνως, ἐν τάξει, ἐν εὐπρεπείᾳ, ἐν οἰκονομίᾳ, ἐν ἡλικίᾳ. Δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῶσι καὶ νὰ ἦνε καλὰ οἰκοδόμοι καὶ καλὰ μητέρες ἐκεῖνοι, αἵτινες μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ξένων θέλουσι νὰ διατηρῶσι τάξιν τινα καὶ εὐκοσμίαν ἐν τῷ οἴκῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ βασιλεύει ἡ ἀταξία, ἡ σπατάλη καὶ τὸ ἄκοσμον ἐκεῖ, ὅπου δὲν φθάνει τὸ βλέμμα τοῦ ἄλλου, καὶ οὕτω φευκίζουσι τοὺς τε ἐπισκέπτας καὶ τὸν σύζυγον αὐτῶν. Διὰ τοῦτο φαίνονται ἡμῖν πολλὰκις πολλὰ γυναικὲς ἐξωτερικῶς μὲν οἰκονομοὶ, φιλότιμοι, οἰκονομοὶ, ἐσωτερικῶς ὅμως κατατρίβουσι τὸν χρόνον ἀργολογοῦσαι, περὶ ἀλλότρια διατρίβουσαι, ἀδαεῖς περὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, πρὸς τὸ θεαθῆναι τὰ πάντα ποιοῦσαι. Αἱ τοιαῦται οἰκοδόμοιαι ἡμιόξουσι τάφοις κενωμένους, οἵτινες ἐξῶθεν μὲν φαίνονται ὡραίοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πύθωνος δυσωδίας.

Ὁ βουλομένης νὰ μάθῃ περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς φιλοπονίας οἰκοδομοποιῆς τινός, ἄς εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, καὶ πᾶν ὅτι ἂν ἴδῃ μαρτυρήσει περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῆς. Οὐχὶ πᾶν τὸ ἐν τῷ οἴκῳ ὑπάρχον, ἀλλ' ἡ ἐπιμεμελημένη διατα-

(1) Χρυσόστομος τόμ. Γ. σελ. 227. ἐκδ. Migne.

ξίς αὐτῶν μαρτυρήσει περὶ τῆς τάξεως, τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς φιλοπονίας τῆς οἰκοδομοποιῆς. Ἡ τάξις καὶ ἡ καθαριότης ἐν τῇ οἰκίᾳ δηλοῦσιν οἰκοδόμοιαν καλὴν, οἰκουρῶν, νοήμονα, καθαράν, σώφρονα, ἕτινά εἰσι δηλωτικὰ καὶ τῆς ἀγαθῆς ψυχικῆς διαθέσεως τῆς γυναικός. Πᾶν σοφὸς ὁ ἀμίμητος Χρυσόστομος λέγει· «τὰς γυναικὰς φιλοσοφώτερας τῶν ἀνδρῶν ἐχρῆν εἶναι, οἰκουρῶν προσηλωμένους τὰ πλείονα. Ὁ μὲν γὰρ ἀνὴρ ἐν μέσῃς στεροφόμενος ταῖς ἀγοραῖς καὶ δικαστηρίοις, ὥσπερ ἑκὸς τινῶν κυμάτων τῶν ἐξῶθεν περιαντλείται θορυβῶν· ἡ δὲ γυνὴ καθάπερ ἐν τινὶ διδασκαλείῳ φιλοσοφίας τῇ οἰκίᾳ καθημένη, καὶ τὸν νοῦν συνάγουσα εἰς ἑαυτὴν καὶ εὐχαῖς προσέχειν καὶ ἀναγνώσει καὶ τῇ ἄλλῃ δυνήσεται φιλοσοφία».

Ὅπου ἴδῃς ἀταξίαν καὶ ἄκαρπότητα ἐν τοῖς σκεύεσι καὶ τῷ καθόλου διακόσμῳ τοῦ οἴκου, ἐκεῖ βασιλεύει ἡ ἀκαταξία, ἡ φλυαρία, ἡ ἀσάφεια τοῦ χαρακτήρος, ἐκεῖ θὰ ἴδῃς οἰκοδόμοιαν θορυβῶν, ἀφιλόκαλον, ἐπιπόλαιον καὶ ἀφρημένην. Ἡ φρόνιμος οἰκουρῶς διευθύνει τὰ πάντα ἡσύχως, οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὸ ὄρθον μέτρον τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῆς πρὸς τοὺς οἰκίους καὶ τοὺς ξένους. Καίτοι δὲν συμπεριφέρηται ἐμπιστευτικῶς καὶ οἰκίως πρὸς τοὺς ὑπηρέτας, (διότι ὁ θέλων νὰ ἔρχῃ καὶ νὰ διατάτῃ ὀφείλει γὰρ γνωρίζῃ πῶς δύναται νὰ κερδίσῃ τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν ὑποδεστέρων), οὐχ ἤτετο γνωρίζῃ ἡ καλὴ οἰκοδόμοινα ν' ἀποκτῆ διὰ τῆς φιλοπροσόντης τὴν ἀγάπην τῶν ὑφ' ἑαυτὴν. Ἄνευ ἐρίων καὶ ἐμπαιγμῶν καὶ λογομαχιῶν μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὑπηρετικῶν, ἄς ἀκούομεν συχνάκις ἐν οὐδέποτε παρὰ νευρικῶν καὶ ἀκρίτων οἰκοδομοποιῶν, καίπερ κενωμένων ἐπὶ εὐγενεῖ ἀνατροφῇ, ἢ σεμνῇ οἰκοδόμοινα γνωρίζῃ διὰ τοῦ σεβασμοῦ, ἢ ἐγκρίτως τοῖς ὑφ' ἑαυτὴν ἐνσπείρει, νὰ ἐπιστάσῃται ἑαυτῇ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν ὑποδεστέρων καὶ τοὺς νεωθροὺς νὰ διαγείρῃ εἰς ἔργον.

Ἴνα ὁ οἶκος διατελῇ ἐν τάξει καὶ εὐπρεπείᾳ, δὲν ἀπαιτοῦνται συχνὰ διαταγαί, λόγοι πολλοί, καὶ ἀπρεπεῖς ἐριδῆς μετὰ τοῦ ὑπηρετικοῦ, ἀλλὰ σεμνότης καὶ φιλοπονία καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας κυρίας, ἢτις ἐργάζεται πρῶτη νὰ δεῖξῃ τὸ παράδειγμα τῆς καλῆς καὶ φιλοπόνου οἰκουρῆς. Αἱ πολλὰ καὶ συχνὰ καὶ ἀντιπρακτικὰ διαταγαὶ ἐπάγουσι σύγχυσιν, αἱ πολλὰ καὶ συχνὰ ἐπιτιμήσεις γεννῶσιν ἐχθρᾶν, φόβον, ἀγανάκτησιν καὶ ἀθυμίαν. Ὅπου δὲ βασιλεύει ἡ οἰκογενειακὴ τάξις, προσερχομένη ἐκ τῆς φιλοπονίας καὶ τοῦ ἀριστεροῦς διατακτικοῦ πνεύματος τῆς γυναικός, ἐκεῖ ἐκλείπουσιν αἱ ἀντιλογίαι ἐν ἐκάστη περιστασίᾳ· ἐκεῖ λείπει ἡ διχογνωμία, ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο οὕτως ἢ ἄλλως

εδει γινέσθαι. Όταν δ' υπεισέλθῃ ἡ διχόνοια τῶν συζύγων περὶ τῆς ἐν τῷ οἴκῳ τάξεως, ἀμείψως ἐπέρχεται ἡ διχόνοια, ἡ ἀπειθεία καὶ ἡ ἀταξία ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκογενεῖᾳ. Όταν τὸ θεμέλιον σαλευθῆ, πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ κατατρέχεται. Συζύγων στασιαζόντων, ἅπασ ὁ βίος ἀνάτρεπται. Ἡ γυνὴ εἶνε οἶονε ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ οἴκου, ὡς ὁ ἀνήρ εἶνε ὁ τῶν ἐξωτερικῶν. Ὁρθῶς δὲ πᾶν ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ οἰκονομικῷ αὐτοῦ λέγει, ὅτι αὐτὴν φύσιν παροικουμένη ὁ Θεὸς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν μὲν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰ εὐδὸν ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὰ ἐξω ἔργα καὶ ἐπιμελήματα καὶ εὐθὺς κατωτέρω «Τῆ μὲν γυναικὶ κάλλιον εὐδὸν μένειν ἢ θυγαυλεῖν, τῷ δὲ ἀνδρὶ ἀσχολεῖν εὐδὸν μένειν ἢ τῶν ἐξω ἐπιμελεῖσθαι».

Φεῦ τοῦ οἴκου ἐκείνου, ἐν ᾧ ἡ οἰκοδόσποινα παροικνεῖ καὶ διατρέχει ψυχρῶς καὶ βαναύσως τοὺς ὑπηρέτας καὶ τὰς ὑπηρετίας αὐτῆς εἰς ἔργον, ἐνᾧ αὐτὴ πρῶτον ὀφείλει νὰ διδάξῃ, τὰ ἐργασθῆ, νὰ ὀδηγήσῃ, νὰ ἐπιτηρήσῃ πᾶσαν ἐργασίαν. Όταν ἐν τῇ οἴκῳ ὑπάρχῃ τάξις καὶ καθαριότης, τότε καὶ τὰ τέκνα προτιμῶσι νὰ μένωσι μᾶλλον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ὑπὸ τὴν μητρικὴν καὶ σάφρονα ἐπιτηρήσιν τῆς οἰκοδοστικῆς, ἢ νὰ ζητῶσι νὰ εὐρωσιν ἀλλεγοῦ διασκέδασιν καὶ ἀναψυγῆν. Ὅπου ἐπικρατεῖ ἀταξία, προερχομένη ἐκ τῆς ἀκαταστασίας τῆς οἰκοδοστικῆς, ἐκεῖ ἀπόλλυται χρόνος πολὺτιμος πρὸς ἀναζήτησιν ἐκάστου ἀντικειμένου, ὑπερπρέπει νὰ ἦναι καὶ νὰ τίθῃται εὐθὺς μετὰ τὴν χοῆσιν εἰς τὴν εἴσιν τοῦ. Ἡ μὲν τάξις φέρει εὐκολίαν καὶ ταχύτητα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, ἡ δὲ ἀταξία ἀπάλειαν χρόνου καὶ σύγχυσις. Ἡ οἰκογενεὶς, ἡ οἰκουρὸς, ἡ οἰκουμένη καὶ ἡ τακτικὴ οἰκοδόσποινα φέρει πλοῦτον, εἶνε ὁ θεσπαστὸς τοῦ οἴκου. — Ἡ μεγάλη ἀξία καὶ ἡ χρησιμότης τῆς ἐν τῷ οἴκῳ τάξεως καταδεικνύται ἐκ τῶν ἐξῆς ἐν τῷ Οἰκονομικῷ τοῦ Ξενοφῶντος κρη. Ζ'. «Ἔστι δὲ οὐδὲν οὕτως οὐτ' εὐχρηστον οὐτε καλὸν ἀνθρώποις, ὡς τάξις. Καὶ γὰρ στρατιὰ ἄτακτος μὲν οὐδα παραχθέντατον, καὶ τοῖς μὲν πολέμοις εὐχερότατον, τοῖς δὲ φίλοις ἀκλειέστατον ὄρεθ' καὶ ἀχρηστότατον, ὁπλίτης, ἡμοῦ σκευοφόρος, ψιλλός, ἱππεύς, ἱμαξία. Τεταγμένη δὲ στρατιὰ κάλλιστον μὲν ἰδεῖν τοῖς φίλοις, δυσχερότατον δὲ τοῖς πολέμοις. . . Ἡ δὲ ἀτάξια ἡμοῖον τι δοκεῖ εἶναι, λέγει, οἶον περ εἰ γεωργὸς ἡμοῦ ἐμβάλλῃ κριθὰς καὶ πυροὺς καὶ ὄσπρια κῆποτε ὁπότε θεοὶ ἢ μύθῃς ἢ κροῦν ἢ ὄσφου, διαλέγειν θεοὶ αὐτῷ ἐντὶ τοῦ λαβόντα διενεκρινημένους χορῆσθαι. Καὶ σὺ, ὦ γύναι, (ἀποστρέφεται πρὸς τὴν οἰκοδόσποιναν) εἰ τοῦ μὲν τρεῖς τοῦτον μὴ θέοιο, βούλοιο δ' ἀκριβῶς διοικεῖν τὰ

ἄλλα εἰδέναι καὶ τῶν ὄντων εὐπόρως λαμβάνουσα ὄρεθ' ἂν δέη χορῆσθαι, καὶ ἐμοί, εἴν τι αἰετῶ, ἐν χάριτι διδόναι, χάρον τε δοκιμασόμεθα τὴν προσηκουσαν ἐκάστοις ἔχειν, καὶ ἐν ταύτῃ θέντες διδάξομεν τὴν διακίον λαμβάνειν τε ἐντεῦθεν καὶ κατατιθέναι πάλιν εἰς ταύτην καὶ οὕτως εἰσόμεθα τὰ τε σῶα ἄλλα καὶ τὰ μῆ».

Ἡ τάξις ἐν τῷ οἴκῳ καθόλου θέον νὰ ἦν κυριωτάτη ἀρετὴ τῆς οἰκοδοστικῆς, μερίστην ἐπίδρασιν ἐκαστοῦ καὶ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων, ἕτινα θὰ βαδίσωσιν ἐπὶ τὰ τῆς μητρὸς ἔχρη. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ τάξις ἡ φιλοπονία καὶ ἡ δραστηριότης τὰ μέγιστα ἐξαγορεύει ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε ἐμφυτόν τι, ἀλλ' ὅπου ἡ φύσις δὲν ἐδαρῆται πληρῶς τὰ φυσικὰ ταῦτα χαρίσματα, ἐκεῖ ἡ ἀγωγή, ἡ ἔξις, ἡ ἔκκλησις, τὸ παράδειγμα, ἡ σέψις, ἡ δασκαλία δύνανται νὰ ἀναπληρώσωσι καὶ νὰ συμπληρώσωσι τὰ ἐλλείποντα.

Τὸ φίλεργον τῆς οἰκοδοστικῆς φέρει ἀφθονίαν ἀγαθῶν, εἶνε κόσμος, τροφή καὶ τροφή αὐτῆς.

Ἡ καλὴ οἰκοδόσποινα δὲν ἀνέχεται νὰ ἡρεμῆ, τὰ ἀπρακτῆ. Οὐδὲν ἀργίας μοχθηρότητον. Τὸ ἐργάζεσθαι εἶνε κατὰ φύσιν, τὸ ἀργεῖν παρὰ φύσιν. Ἡ ἀργία βλάπτει, καὶ αὐτὰ τὰ μέλη τοῦ σώματος ἐξασθενεῖ.

Ὁρθῶς δὲ πᾶν ἐποίουν οἱ ἀρχαῖοι, καὶ σήμερον οἱ φρόνιμοι ἄνδρες, οἵτινες δὲν ἐθήρυσαν πλοῦτη καὶ κάλλος, ἀλλ' ἐπέζητον γυναικῶν οἰκουροῦς, ἐξήτουν τρόπους καὶ ἤθη καὶ ψυχῆς ἀρετῆν, διότι, ὀρθῶς βουλευόμενοι, ἔλεγον, ὅτι γυνὴ ἀγαθὴ καὶ φίλεργος καὶ οἰκουρὸς ἀνοικοδομεῖ οἶκον, ἐνᾧ γυνὴ ἄφρων, δεινή, σπῆλαιος καὶ πολυτελής καταστρέφει οἶκον, ἐκμηδενίσει πολλὰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀναμένοντά νὰ συντηρηθῆ ἐκ τῆς περιουσίας τῆς γυναικὸς. Ὁμοίως ἀναφανεῖ ὁ Χρυσόστομος λέγων «Μυριάδεις γενούμην πένης, πολλῶν ἦκουσα λεγόντων, ἢ παρὰ γυναικὸς λάβοιμι πλοῦτον. Τί γὰρ ἀηδέστερον ἐκείνου τοῦ πλοῦτου; τί δὲ ταύτης πιερότερον τῆς εὐπορίας; τί δὲ αἰσχροτέρον τοῦ ἐπίσημον εἶναι ἐντεῦθεν, καὶ λέγεσθαι παρὰ πάντων, ὁ δεῖνα ἀπὸ γυναικὸς εὐποροῦς γέγονε; Τὰς γὰρ ἑυδὸν ἀηδίας ἀφίγημι, ὅσα ἐκ τούτου συμβαίνειν ἀνάγκη τὸ φρόνημα τῆς γυναικὸς, τὴν δουλοπρέπειαν, τὰς μάχας, τὰ τῶν οἰκῶν ἐνείδη' ὁ πένης, ὁ ῥακοδότης, ὁ ἄσημος' τί γὰρ ἔχον ἠλθεῖν; οὐ πάντα κυρίας» (1) Ἄν ἀρνούμεθα, ὅτι ὑπάρχουσι πολλοὶ οἰκοδόσποινοι, αἵτινες καὶ προῖκα σὺ ἐν καταφρόνητον προσφέρουσι τοῖς ἀνδράσι, καὶ

(1) Χρυσόστομος τόμος Ζ'. σελ. 377.

ἐκ μεγάλων τὸ γένος ἔλκουσι, καὶ πολλοὺς ἐξωτερικοὺς χαρίσμασι κοσμοῦνται, καὶ ὅμως οὐδὲν εἰς ταῦτα καὶ μόνον ἀφορῶσιν, οὐδ' ἀγαθῶς φέρονται, οὐδ' ἐπὶ τούτοις καυχῶνται, ἀλλ' εἶνε φίλεργοι, σεμναί, φιλανδροί, ἀναλογίζονται τὴν πνευματικὴν ἀξίαν καὶ δύναμιν τοῦ ἀνδρὸς, τὸν δὲ πλοῦτον ὡς μέσον συντηρήσεως τοῦ οἴκου καὶ τῆς ἀταρροφῆς τῶν τέκνων αὐτῶν θεραπεύουσι, πολλῶν καὶ ποικίλων ἀναγκῶν. σήμερον μάλιστα οὐδὲν ἴσχυομεν πολλὰς τοιαύτας οἰκοδοστικὰς, ἀδάμαντας τῆς κοινωνίας ἡμῶν οὐσίας, ὅν ἡ λαμπρότητον δυστυχῶς δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς τὰ βᾶθη ἄλλων οἰκιῶν, ἐνθα ἡ γυνὴ, ἡπαρμένη ἐπὶ τῷ πλοῦτῳ αὐτῆς, καὶ μόταν ἐπ' αὐτῷ, ἀργεῖ, θυραυλεῖ, ἀργολογεῖ, εἶνε πολυπράγμων, καλλωπίζεται, χροσοφορεῖ, αὐθεντεῖ, εἶνε καρχηκτικὴ, μεμψιμοιρεῖ, τέλος φθείρει, φθείρεται, καταστρέφει καὶ οὐκ οἰκοδομεῖ. Ταύτη ἀληθῶς ὁ πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκάγαθίας πρόξενος γίνεταί, ἐνᾧ ἡ εὐπορος ἀλλὰ σάφρων καὶ φιλεργος γυνὴ εἶνε εὐμετάδοτος, κοινωνικὴ, πλουτεῖ ἐν ἔργοις ἀγαθῶν, εἶνε ἐν ἡσυχίᾳ, μαυθάνει ἐν πάσῃ ὑποταγῇ, κοσμεῖ δὲ ἐαυτὴν ἐν καταστολῇ κομιῶν μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, οὐχὲν ἐν πλεγμασίν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ. (1)

Οἰκοδόσποινα ἀπρακτοῦσαι, ἀμελοῦσαι τῆς ἀρετῆς τοῦ οἴκου αὐτῶν, διαγνοῦσαι βίον ἐν τροφῇ, εἶνε ἀδόκιμοι πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ἀνεπιτηδεῖοι πρὸς πᾶν χορησίον καὶ γενναῖον, οὐτε τῷ οἴκῳ αὐτῶν οὐτε τῇ κοινωνίᾳ ἀφέλιμοι, ἔχρηστοι τοῖς φίλοις καὶ τοῖς προσήμοις, καταγέλαστοι ἐν τε τοῖς οἰκικοῖς καὶ τοῖς κοινωνικοῖς πράγμασι, διότι τῇ ἡλικαθείᾳ παρακολουθεῖ ἡ ἀβουλία, ἡ ὀχθυμία, ἡ ἀμετρία, ἡ σκαιότης, ἡ ἀλαστονεία, τὸ θράσος, αἱ ποδαλγαίαι, αἱ χειραλγαίαι καὶ ἕτερα κακὰ ἠθικά τε καὶ ὕλικά. Τοιαῦται οἰκοδόσποιναί εἶνε καὶ λέγονται ἄδοξοι, διότι ἡ ἀληθῆς δόξα τῆς οἰκοδοστικῆς δὲν πηγάζει, δὲν μετρεῖται, δὲν ἀρητῆται, δὲν καταδηλοῦται ἀπὸ ἱματίων πολυτελῶν καὶ ἀδαμάντων βαρέων καὶ ἀπὸ πληθύτος θεραπεύοντων καὶ ἀπὸ δχημάτων, ἀλλ' ἔγκειται ἐν τῇ εὐσεβείᾳ αὐτῆς, ἐν τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῇ, ἐν τῇ καλῇ ἀγωγῇ τῶν τέκνων, ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ τοῦ οἴκου, ἐν τῇ ἀγαθῇ γνώμῃ τῆς κοινωνίας, ἐν τῇ φιλοπονίᾳ, ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ.

Ἡ οἰκοδόσποινα ὀφείλει νὰ ἦναι ἀγαθὴ καὶ φιλόφρων πρὸς πάντας μὲν, ἀλλὰ κυριωτάτῃ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. — Π. ρ. ο. ν. κ. α. ἡ. ρ. ε. φ. ἡ. λ. α. ν. δ. ρ. ο. ν. βούλεται ὁ οὐρα-

(1) Α'. Τιμοθ. β'. 9.

νοβῶμων Παῦλος τῇ γυναικί. Ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα εὐνοία τῆς γυναικὸς καθίστησι ταύτην ἐπέρστον καὶ ποθεινῆν. Ἡ τῆς συζύγου πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀπεριόριστος, τυφλή, ἀφοσίωσις χειροῦται αὐτῶν. Μηδενί, μηδὲ τῷ στενωτέρῳ συγγενεῖ ἢ φίλῳ, ἐπιτρέψῃς, ὦ γύναι, νὰ σοι εἴπῃ τι κατὰ τοῦ ἀνδρὸς σου ἢ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἢ νὰ κλονίσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν σου. Ὁ ὁμιλῶν κατὰ τοῦ συζύγου σου, ἢ ὁ ἐνσπείρων ζήλῳ, εἶνε ὁ μέγιστος καὶ ἐπιβλαβέστερος τῶν ἐχθρῶν σου. Σὺ μόνη διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης σου δύνασαι νὰ ἑνωμίσης τὸν βίον αὐτοῦ, παρεκτρέπομένον. Ἡ σάφρων γυνὴ ἀποφεύγει πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ διαταράξῃ ἢ διακόψῃ τὴν καλὴν φιλίαν καὶ τὴν ἀμειβίαν πίστιν, ἢς ἔνεν ὁ συζυγικὸς βίος εἶνε κλάσις. Ἡ εἰς τῶν συζύγων, οἱ διαπληκτικαὶ καὶ αἱ θυμῶδες συζητήσεις, γενόμεναι μάλιστα ἐνώπιον τῶν τέκνων, δυστυχῶς δὲ πολλὰς καὶ ἐνώπιον τῶν ὑπαρχῶν, εἶνε τὰ καίρια τραύματα τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Οἱ δεσμοὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πίστεως συσφίγγονται τότε μόνον, ὅταν ἡ γυνὴ ἔχη καρδίαν ἀγαθὴν καὶ δεικνύῃ ἐλπίαν ἢ ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ δεικνύῃ πρῶτη τὸ παράδειγμα τῆς ἀγάπης, τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῆς εὐπειθείας ὑπέκουσα ἐν ἡμέρᾳ εὐσεβείᾳ εἰς τὰς τοῦ οἴκου διατάξεις, εἰς τὰς ἐλεόγισμας ἐν συμβουλῆς τοῦ ἀνδρὸς. Ἡ γυνὴ εἶνε μὲν ἡ καρδία τοῦ οἴκου, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νοῦ, ὅν ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀνὴρ. Τὸ λέγει ὁ πατήρ, τὸ εἶπεν ὁ σύζυγός μου, τοῦτο ἀρετὴ νὰ ἐπιβᾶλη σιωπῆν εἰς τὴν γυναῖκα καὶ εἰς τὰ τέκνα. Ὁ Παῦλος παραγγέλλει, ἵνα αἱ γυναῖκες φοβῶνται τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, ἵνα ὑποτάσσωνται αὐτοῖς, τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ νόμιμα διατάσσουσι.

Ἡ γυνὴ, ὑπακούουσα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἔχει ἡσυχίαν, κερδίζει τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, καταπαθεῖ τὸ δέστυμον αὐτοῦ. Τῆς γυναικὸς ἀσφαλὲς προπύργιον κατὰ τὸν θυμῶδον τοῦ ἀνδρὸς εἶνε ἡ σιωπή, ἡ ὑπακοή, ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις.

Οὐδὲν μυστικόν, οὐδὲ τὸ ἀπῶστατον, πρὸς τὴν γυνὴ νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αἰτίης, οὐδὲν νὰ πράτῃ, ὑπερ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑποψίαν ἠδύνατο νὰ διαγείρῃ παρὰ τῷ συζύγῳ, οὐδὲ τὸ σφάλμα αὐτῆς ἠφείλει τοῦτῳ ν' ἀποκρύψῃ. Γύναι, ὅτι ἂν σιγήσῃς ἢ ἐπιθυμήσῃς νὰ πράξῃς, πᾶν ὅτι οἱ ἄλλοι προτρέπουσί σε νὰ ἐκτελέσῃς ἢ νὰ εἴπῃς, ἡμολόγησον εἰς τὸν ἄνδρα σου. Τὸ ἀποτέλεσμα, οἶόν-δὴποτε καὶ ἂν ἦ, δὲν θὰ ἐπιβαρύνῃ σε. Μόνον ἐπὶ ζητημάτων, διγόντων τὴν τιμὴν τοῦ οἴκου, εἶνε κακὰ καὶ ῥαδιοῦργοι

προβέλλουσί σοι, ὦ γύναι, καὶ συγγένεις ὀφειδῶς προεινούναι καὶ ἐν μέσῳ ῥόδων καὶ ἀνθέων τὸν ἴδω διαχέουσι, μόνον ἐπὶ τοιούτων σκυδαλωδῶν ζητημάτων τήρησον σιγήν, περιβαλοῦ τὸν ἔργον τριβίωνα τῆς συζυγικῆς πίστεως, κατὰδειξαι τὸ μεγαλεῖον τῆς τιμῆς, τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἀγάπην καὶ ὄψιν βλέμμα περιφρονήσεως ἐπὶ τὸν θέλοντα νὰ σε ἀπειρήσῃ τὸ τῆς αἰδοῦς ὄρατον καὶ θεῖον χάρισμα. Παύσαι βλασηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ὦ γύναι, τὴν μετὰ τοιούτων ἀνθρώπων σχέσιν, ἐμίλει πρὸς αὐτοὺς ψυχρῶς, διδάξον αὐτοὺς τὸ πρὸς τὴν τιμὴν σέβας, — ἀλλὰ μὴ φιλίης νὰ ποιήσης θόρυβον, νὰ διασαλίσης τὰ καθ' ἑκάστον τοῖς οἰκείοις, διότι περιπλοκαὶ καὶ κίνδυνοι προκύψουσι, καὶ ὁ οἶκος ἐκτίθεται. Περιφρόνησις καὶ σιωπὴ καὶ στάσις φρενῆς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶνε βλαβερὰ.

Γύναι, μόνον ὁ ἄνηρ σου, ὅταν ἔχῃς παρ' αὐτοῦ δαίγματα εὐγενεῖς διαθέσεις, φρονήσεως, ἀγάπης, φιλοποιίας, φιλοτεκνίας, μόνον ὁ ἄνηρ σου εἶνε ὁ ἀληθὴς σύντροφός σου, ὁ μόνος φίλος σου, ὁ μόνος δυνάμενος νὰ σε ἱκανοποιήσῃ ἀδικηθείσαν ἢ προσβληθείσαν. Τοῦτου πρώτιστα κέρδησον τὴν ἀγάπην, τὴν φιλίαν, τὴν ἐμπιστοσύνην. Ὅπως εἶνε ὁ μόνος φίλος σου, ὁ ἐπίγειος θεός σου. Μὴδὲν ἔστω σοι, ὦ γύναι, ἀνδρὸς τιμωτέρου, προσφιλέστερου! Οὕτω δὲ ἀφείλει ἡ καλὴ σύζυγος νὰ συμπεριφερῆται, ἵνα μὴ τὴν ὑπόνοιαν διεγείρῃ ἢ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀνδρὸς κλονίσῃ. Καὶ ἔπαξ μόνον τῆς ἐμπιστοσύνης διαταραχθείσης, εἰσθῆναι καὶ διαμῆναι διὰ παντὸς τὸ ὑποπτον καὶ τὸ κπιστον. Πολλάκις μικρὰ τις παρεξήγησις, προσερχομένη ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ φόβου ἢ ὑπερηφανίας ἢ ἐκ κακοβούλων εἰσηγήσεων δῆθεν φιλικῶν ἢ συγγενικῶν προσώπων, ἐνσπαιρόντων ζήλῳ ἢ ἐνεκεν συμφέροντος ἢ ἐκτινος ἄλλου λόγου, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ ἐπὶ ἐτη πολλὰ καὶ διαρκῶς τὸν γάμον δυστυχῆ καὶ τὸν βίον τῶν συζύγων ἀβίωτον. Ἐν μόνον ασφαλερὸν διάβημα τῆς συζύγου ἀρκεῖ νὰ ἐπιφύρῃ πλεῖστα βρα κατὰ αὐτὴν τε καὶ τῷ συζύγῳ αὐτῆς καὶ τῷ οἴκῳ ἐν γένει.

Ἡ μήτηρ ἀφείλει νὰ ἦναι δεινὸς φιλότεκνος. Βούλομαι τὰς γυναῖκας εἶναι φιλότεκνοίς, λέγει ὁ Παῦλος. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐπιβάλλεται, οὐδὲ διατάσσεται τῇ μητρικῇ καρδίᾳ πρὸς τὰ φίλιατά ἐκεῖνα πλάσματα, ἵνα ὁ Θεὸς αὐτῇ ἐνεπιστεύθῃ. Ἡ ἀγάπη τῆς μητρὸς εἶνε ἐμφυτος ἢ ἀγάπη τῆς μητρὸς πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς εἶνε ἀνεκφραστός, ἀπειροσ, ἀδολός, εἰλικρινής, ἐγκράδιδιος. Πρώτον δὲ δαίμα τῆς μητρικῆς ἀγάπης εἶνε ἡ πρώτη τροφή, ἣν αὐτὴ ἀφείλει νὰ

παρέχῃ τοῖς τέκνοις. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο αὐτῇ τὰ μέσα ἕφθονα τῆς πρώτης διατροφῆς, τὸ μητρικὸν γάλα, οὐδενος ἐν τοῖς θερμοῖς καὶ τροφετοῖς κόλποις τῆς μητρὸς ἀπολαμβάνει τὸ τέκνον. Τὰ τέκνα αὐξάνουσι καὶ προοίπνουσι καὶ ἀνθούσιν, ὡς τὰ εὐδωδὴ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ, ὅταν τρέφονται καὶ ποτίζονται μὲ τὸ φυσικὸν γάλα τῆς μητρὸς, ὅταν θερμαίνονται ἐν τῷ θερμῷ κόλπῳ τῆς φιλοστοργου μητρὸς. Τοῦτο δὲ κατανοῶν καὶ ὁ τῆς Χαιρωνείας φιλόσοφος Πλούταρχος, προτρέπει τὰς μητέρας, ὅπως αἱ ἴδιαι ἐκτρέφουσι τὰ ἐκ τῶν τέκνα «Δεῖ δὲ, ὡς ἐγὼ ἂν φαίην, αὐτὰς τὰς μητέρας τὰ τέκνα ἐκτρέφειν, καὶ τοῖς ὑπέχειν τοὺς μαστοὺς. Συμπαθέστερόν τι γὰρ θρέψουσι, καὶ διὰ πλείονος ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἐνδοθεν, καί, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐξ ἀνύχων ἀκαλῶν ἀγαπᾶσαι τὰ τέκνα. Αἱ τίτθαι δὲ καὶ αἱ τροφαὶ τὴν εὐνοίαν ὑποβολιμαίαν καὶ παρῆργραστον ἔχουσιν, ἅτε μισθοῦ φιλοῦσαι. Ἀληθὲς δὲ καὶ ἡ φύσις ὅτι δεῖ τὰς μητέρας, ἃ γεννησασιν, αὐτὰς τιθεῖν καὶ τρέφειν. Διὰ γὰρ τοῦτο παντὶ ζῳῷ τεκόντι τὴν ἐκ τοῦ γάλακτος τροφήν ἐχορήγησεν. Εἶνε σκληρόν, ἀπάνθρωπον, ἀμαρτία μεγίστη, νὰ ῥίπτῃ ἡ μήτηρ ἐν εὐλόγῳ σποῦδαίου τὸ νεογνὸν αὐτῆς μακρὰν τοῦ κόλπου τῆς, νὰ στερῇ αὐτὸ τὸ γάλα τῆς, καὶ νὰ παραδίδῃ αὐτὸ εἰς γυναῖκας ξένας, αἵτινες οὐδέποτε δύναται νὰ ἐπιταστήσῃαι τὰς μητέρας. Ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ οἰκονομικῷ αὐτοῦ κεφαλ. ζ' πάνυ ὀρθῶς λέγει «Εἰδὸς ὁ Θεός, ὅτι τῇ γυναικὶ καὶ ἐνέφουσι καὶ προσέταξεν τὴν τῶν νεογνῶν τέκνων τρέφῃν, καὶ τὸ στέργειν τὰ νεογνὰ βρέφη πλεῖον αὐτῆς εἰς αὐτὸ ἢ τὸ ἄνδρα». Ἀλλοίμονον εἰς τὸ δυστυχὲς ἐκεῖνο ἄθῳον πλάσμα, ὅπερ ῥίπτεται εἰς τὰς χεῖρας ἀγνώστον ποιότητος τροφῶν καὶ θεραπευτικῶν, αἵτινες κατὰ τὸ ποῖον αὐτῶν διαπλάττουσι τὴν εὐκλειστον τοῦ παιδὸς καρδίαν!

Ἐν τῇ προβαίνουσῃ ἡλικίᾳ τῶν τέκνων ἡ ἀγάπη τῆς μητρὸς πρέπει νὰ ἦναι λογικὴ καὶ μεμετρομένη, μὴ ἐκτροπυμένη εἰς ἄμετρον φιλοστοργίαν, ἣτις εἶνε ἐπικίνδυνος τοῖς τέκνοις, ὅταν τὰ σφάλματα ταύτων δικαιολογῶνται, καλύπτονται καὶ δὲν διορθῶνται ἀμέσως ὑπὸ τῆς μητρὸς. — Ἡ ἀγαθότης δ' αὐτῆς τῆς μητρὸς πρὸς τὰ τέκνα πρέπει νὰ ἦναι γενικὴ καὶ κοινὴ. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ φαίνεται εὐμενὴς καὶ φιλόφρων πρὸς τοῦτο τὸ τέκνον, δυσμενὴς δὲ πρὸς ἐκεῖνο διότι ἐνταῦθεν προέρχεται ἡ σκληρότης τοῦ μὴ εὐνοουμένου τέκνου πρὸς τὸ εὐνοούμενον, καταστρέφεται ἡ ἰσότης, ἡ ἀρετὴ, ἡ δικαιοσύνη, καὶ οὕτω καθίσταται ἀδύνατος ἡ παιδαγωγία τῶν τέκνων. Ἡ σφραγὶς γυνῆ ἀφείλει νὰ ἦναι καὶ νὰ φαίνεται ἀγαθὴ πρὸς πάντα τὰ τέκνα αὐτῆς. — Ὅταν δὲ

ἡλίιστα ἐν τῇ χηρείᾳ διατελῇ, τότε ὁ σταυρὸς τῆς συντηρήσεως καὶ μορφώσεως τῶν τέκνων εἶνε βαυτερός, ἀλλὰ καὶ ὠραιότερος. Τότε ἡ μήτηρ, ὡς ἄλλη Ἀνθοῦσα, μήτηρ τοῦ θεῖου Χρυσόστομου, ἀντικαθίστηται τὸν πατέρα καὶ λέγει πρὸς τὰ τέκνα τῆς Τέκνα μου, μείντε παρ' ἐμοί, μείντε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου ὅταν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὅταν θάψῃτε τὸ σῶμά μου πλησίον τοῦ σώματος τοῦ πατρὸς μου, τότε ἴδω ἡ ξηρὰ, πορσεύθητε ὅπου ἂν θέλῃτε ἴδω ἡ θάλασσα, πορσεύθητε ὅπου ἂν ἐπιθυμῆτε.

Μήτηρ, μὴ ἀγαπᾶσαι τροφετῶς τὰ τέκνα αὐτῆς δὲν ἀγαπᾶ τὸν σύζυγον αὐτῆς, οὐδενος ταῦτα εἶνε καρπός. Μήτηρ, μὴ ἀγαπᾶσαι τὰ τέκνα αὐτῆς, δὲν ἀγαπᾶ τὴν ἀνθρωπότητα, εἰς τὴν ὁποῖαν ταῦτα ἐν γένει ἀνήκουσι. Μήτηρ, μὴ ἀγαπᾶσαι τὰ τέκνα τῆς δὲν ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, ὅστις ἰδωρῆσατο αὐτῇ τὸ πολῦτιμον τοῦτο δῶρον.

Ἡ ἀγάπη δὲ τῆς μητρὸς πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς καταφαίνεται κυριώτατα ἐν τῇ ἀνατροφῇ αὐτῶν, ἐν τῇ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ καρδίᾳ διαπλάσει τοῦ τε πνεύματος καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐν τῇ συνεχεῖ καὶ λελογισμένῃ μερίμνῃ περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως. Ἡ γυνὴ, ὅσον ἄσημος καὶ ἂν φαίνεται καὶ λογίζεται τῷ ἐπιπολαιῶς περὶ γυναικῶς ἐν γένει κρῖνεται, τόσον μεγάλη καὶ θαυμαστὴ εἶνε καὶ θεωρεῖται ἐν τῇ ἀνατροφῇ τῶν τέκνων αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐρημητῶν τὴν φράσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «εἰ ἐκεκροτρήσῃτε», γράφοντας πρὸς τὸν Τιμόθεον περὶ τῆς τῶν γυναικῶν ἰσότητος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι διακονίας, λέγει «Τροφήν ἐνταῦθα νοοῦμεν οὐ ταύτην τὴν ψιλὴν καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς νομιζομένην, τὸ μὴ λιμῶ φθειρομένην περιδεῖν τοὺς παῖδας τοῦτο γὰρ οὐδὲ αὐτῆς τῆς φύσεως ἢ ἀνάγκῃ ἀφίησι παραμεληθῆναι ποτε βθεῖν οὐδὲ προσταγματῶν ἕνεκα τοῦτο χρεῖα καὶ νόμον, ἵνα τὰ ἔργονα τρέφωσιν αἱ χῆραι ἀλλὰ τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐπιμελείαν, τὴν ἀνατροφὴν τὴν μετ' ἐδλαβείας ἐνταῦθα φησὶν ὡς αὐτῆς μὴ οὐ τὸ στέργουσαι παιδοκράτοιοι μὲν ἀλλ' οὐ εἰσὶν, ἢ μητέρες». (1) Καὶ ἀληθῶς οὐ τὸ κηῖσαι ἐργάζεται μήτηρ, ἀλλὰ τὸ θρέψαι καλῶς, οὐχ ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ποιεῖ κατέρας. Το μὲν τεκεῖν τῆς φύσεως ἴδιον, τὸ δὲ θρέψαι καλῶς τῆς προαιρέσεως ἐστὶ.

Καὶ ἀληθῶς, ἡ ἀξία, ἡ τιμὴ καὶ ὁ μισθὸς τῆς μητρὸς ἐγκνεται ἐν τῇ ἀνατροφῇ τῶν τέκνων αὐτῆς. — Καὶ ἂν ἀγάλλεται βασιλέων ποιῶντες καὶ εὐδαιμονίας γράφοντες πολλὸν τὸν

μισθὸν καὶ ἀγαθὴν τὴν φήμην λαμβάνομεν, πόσω μᾶλλον μείζονος τιμῆς καὶ μισθοῦ ἀπολαύσομεν, ὅταν καλλωπίζομεν τὴν θεῖαν εἰκόνα, διότι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ὁ ἀνθρώπος, ὅταν ἀγωνιζόμεθα τὸ τοῦ Θεοῦ πλάσμα καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Πλάσαντος νὰ δημιουργήσωμεν. Ἡ μήτηρ θὰ καταστήσῃ τὰ τέκνα αὐτῆς διὰ τῆς ἐκπαίδων ἡγεσίας ἀγωγῆς εὐσεβῆ, ἀγαθῆ, ἀόργητα, ἀμνηστίακα, εὐεργετικά, φιλόφροντα. Ἐν ταύτῃ ἐγκνεται τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Ὑψίστου, τὸ τέκνον πλάττειν καὶ ῥυθμίζειν. Πρὸς τοῦτο δὲ δεῖται ἡ μήτηρ ἀγώνων πολλῶν καὶ προσοχῆς μεγίστης, διότι ἄργον ἢ νεότης, πολλῶν δεομένη τῶν ἐπιστατούτων, διδασκάλων, παιδαγωγῶν, ἀκολουθῶν, τροφῶν. Το τέκνον εἶνε μεγάλη καὶ ἰσὴ παρακαταθήκη τῇ μητρὶ, ἣτις ἀφείλει διημερῶς νὰ φροντίζῃ, μὴ ἡ κακία τοῦ κόσμου ἀλλάξῃ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ, μὴ τὸ πονηρὸν πνεῦμα ὑπερορχόμενον ἀρπάξῃ τὸν ἡμετέρον ἀγαθὸν σπόρον, μὴ αἱ κακαὶ συνάναστροφαί φθειροῦσι τὰ χρηστὰ τοῦτου ἡθῆ. Ἰδίᾳ δὲ, ὡς μητέρες, μεγίστην προνοιαν λαμβάνετε περὶ τῶν θυγατέρων ὑμῶν, ἵνα καταστήσῃτε ταύτας εὐλαβεῖς, σώφρονες, σεμνῆς, ἀφελεῖς, κοσμίαι, ἀκαλλωπίστους. Ἄν ταύτας οὕτω διαπλάσῃτε, οὐ μόνον αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ τὸν μέλλοντα ἄνδρα αὐτῆς θὰ διασώσῃτε, καὶ οὐ μόνον τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιά καὶ οὐ τὰ παιδιά μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργονα, διότι ὅταν ἡ ῥίζα γένηται καλὴ, καὶ οἱ κλάδοι ὡς κάλλιστα θὰ ἐκταθῶσι, καὶ οἱ καρποὶ εὐχνομοὶ καὶ γλυκοὶ ἔσονται. Δὲν θὰ ἀφελήσῃτε μίαν μόνον ψυχὴν, ἀλλὰ διὰ τῆς μιᾶς πολλὰς. Ἡ μητρικὴ ἐστία εἶνε καλλίστη, ἐξ ἧς ἀγαθοὶ ἀθλῆται δεόν νὰ ἐξέρχονται.

Πολλοὶ γονεῖς φροντίζουσι καὶ δόκως ἐργάζονται, ὅπως ἐγκαταλίπωσι τοῖς τέκνοις αὐτῶν οἰκίαν, κτήματα, χρήματα καὶ ἄλλα πρόσκαιρα ἀγαθὰ. Καὶ τοῦτο ἀγαθόν. Ἀλλ' ἀνάγκη, καθήκον πρώτον καὶ ἀπαραίτητον, νὰ φροντίζωσιν, ὅπως ψυχὴ ἀγαθὴ καὶ προαίρεσις εὐγενὴς τοῖς τέκνοις αὐτῶν γένηται, διότι ὡς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος «Τὰ μὲν κτήματα, κἂν πολλὰ ἢ καὶ πολυτελῆ, τοῦ δυναμένου μετ' ἀρετῆς αὐτὰ οἰκονομεῖν οὐκ ὄντος σπουδαίου, πάντα ἀπολείπει καὶ οὐχ ἔσται μετ' αὐτοῦ καὶ βλάβην ἐσχάτην ἐνέγκει τῷ κερταμένῳ ἂν δὲ ἡ ψυχὴ γενναία γένηται καὶ φιλόσοφος, κἂν μὴδὲν ἔνθον ἀποκείμενον ἢ, τὰ πάντων δυνήσεται μετὰ ἀδείας συσχεῖν. Δεῖ τοίνυν σκοπεῖν, οὐχ ὅπως αὐτοὺς πλουσίους ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσῷ καὶ τοῖς τοιούτοις ποιήσωμεν ἀλλ' ὅπως ἐν εὐλαβείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ καὶ κτήσῃ τῆς ἀρετῆς πάντων γένωι ἂν εὐπορώτεροι, ὅπως μὴ πολλῶν δεοῖντο, ὅπως μὴ περὶ τὰ βιωτικά καὶ τὰς νεώτερον ἐπιθυμίας ὄσιν

(1) Ἰδὲ Χρυσόστομον τόμον Β', σελ. 821, Γ', σ. 888 α'. σ. 886. Ἐκδοσις Migne.

ωμεν, ότι και εαυτούς σεβόμεθα και τοὺς ἄλλους τιμῶμεν· διότι ὁ εαυτοῦ καταφρονῶν, ἡμῖνα τιμᾷ τὸν ἄλλον. Εἰς τὸ διάγειν δὲ τοιοῦτον βίον, καθ' ἕν ὁ ἄνθρωπος εἴη ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ Θεὸς αἰκεῖ ἐν αὐτῷ, ἐπιτάσσει ἡμᾶς ὁ μέγιστος τῆς ἀληθείας φίλος, ὁ λέγων ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ ἄδ λόγος ὑμῶν ἔστω, Ναὶ ναί, καὶ οὐ οὐ·) (Ματθ. ε. 37).

Οἷαν δὲ εὐρεῖται περιφροσίου ἐννοεῖται καὶ σέβειται οὐ περιέχει ἡ φήσις αὐτῆ; Οἷαν ὁ ψυχὴν σημεῖται καὶ σπουδαίοντα διαλογισμῶν καὶ φρονημάτων οὐ περιλαμβάνει ἐν ἐκείνῃ; Τὴν ὑψηλὴν δ' αὐτῆς ἐννοεῖται, καὶ τὴν ἐξοχὴν ἠθικὴν σημεῖται ἐννοεῖται καλῶς μόνον ἐκεῖνος, ὅστις εὐλαβῶς ἀναλογίζεται, ὅτι ἡ παραγγελία αὐτῆ ἐδόθη ὑπ' ἐκείνου, οὐτινος ὁ ἐπὶ γῆς βίος προβάλλεται ἡμῖν ὡς τύπος καὶ υπογραμμὸς τῆς εὐγενείας, τῆς χρηστότητος, τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγνότητος, ἥτοι τῆς ἀληθοῦς κρηφώσεως ἠθικῶν χαρακτήρων· διότι οὕτως καθ' ἕνα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπεν, οὐδὲν ἄλλο ἐπεζητεῖ, ἢ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα πάντων, καὶ ἐν γένει τοῦ σύμπαντος κόσμου. Τῆς δὲ τῶν ἀνθρώπων παραφροσύνης, ἢ οὐκ ἀποδέχεται ὡς ἐξαιρετικὸν προνόμιον, ἢ ὡς ὑψηλὸν ἰσχύριον τὴν μετὰ σεβασμοῦ περιδομένην φημὴν περὶ τίνος προσώπου, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶχει, ἢ ἔχει ὑπ' ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἢ τὸ ἐνεργεῖται τοὺς πάντας καὶ εὐποιεῖται αὐτούς; Τῆς τούτων οὐκ αἰσθάνεται σφοδρῶν τὴν πόθον πρὸς κτήσιν τοῦ ἐπιζήλου ἐκείνου προνομίου, τοῦ καλεῖσθαι δῆλον ὅτι μέγας προστάτης, ἢ ἐνεργεῖται κοινωνίας, ἢ καὶ χάριτος τινός; Καὶ κτησάμενος τοῦτο οὐ σπουδάζει, ἵνα παντὶ σθένει διατηρῆ ἀμείωτον τὴν ἐπὶ τούτῳ περιηχομένην αὐτῷ τιμὴν, τὸ ἀπονεύμενον σέβας, ὅπερ μάλιστα ἐκτίσαστο ἐν τῇ σθερεῖ καὶ ἀκαμπτῷ πορείᾳ, τῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς χρηστότητος καὶ ἐν γένει τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος τελουμένη; Ἰδοὺ δὲ ἀληθῶς σταδίον ἠθικῆς ἀξίας καὶ ὑψηλῆς δόξης! Ἰδοὺ τίτλος ἀληθοῦς εὐγενείας! Εἰς κτήσιν τούτων δέον ἢ ἀποβλέπει πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ τοῦτο ἐπιζητῶν νὰ μὴ παύηται ἐρευνᾶν καὶ μανθάνων τὰς ἠθικὰς ἐκείνας αἰτίας, αἵτινες ὑποχρεοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι δικαίως, ἥτοι εἰς τὸ τηρεῖν εὐγένειαν ἡθους, χρηστότητα χαρακτήρος. Πρὸς ἀνακάλυψιν δὲ τῶν αἰτιῶν τούτων, οὐτε μάρταν ὑποχρεοῦται οὗτος νὰ ἀπέλθῃ, οὐτε ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐργασθῆ· διότι αὐτὰ καὶ ὄραται ἀπορούτως εἰσὶ, καὶ ἔγγυς αὐτῷ κεῖνται. Εἰσὶ δ' αὐτὰ, ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συνείδησις, ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ κλησίς, καὶ ἐν γένει ἡ τῆς ὅλης κοινωνίας ὑπαρξίς καὶ εὐμεγεία. Ἀκούει δ' αὐτὰ λίαν διακρουσῶς καὶ

καταπειστικῶς προσφωνοῦσιν αὐτῷ λέγουσάν, τὸ ἄνθρωπε εἶσο εὐγενῆς καὶ δικαίος! Ἀκούομεν οὐ ἡ φύσις αὐτοῦ ὑποχρεοῖ αὐτὸν εἰς τὸ λέγειν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τηρεῖν τὸ δίκαιον, ἥτοι τὸ δεκνύειν χαρακτήρα ἠθικόν. Ναὶ ἡ φύσις αὐτοῦ, διότι ἡ ὑπόκρισις, τὸ ψεῦδος εἰσι ξένα καὶ ἀλλότρια τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει, τῇ δεικνυομένῃ ἀπλότητι καὶ εὐκρίτειαν ἐν πᾶσιν. Ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπειρῳ αὐτοῦ ἀγαθότητι ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον ἄριστον, ἀγαθὸν ἐσχημάτισε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ οὕτως, ὥστε καὶ αἱ αἰσθησεῖς καὶ αὐτὰ αἱ μυστηριώδεις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κινήσεις, καὶ ἕκοντος αὐτοῦ, νὰ ἐκδηλώνται ἀφ' ἐαυτῶν, ἀντικατοπτρίζουσαι ὡς ἐν ὄρατῷ καὶ διανυγῆ κατόπτρῳ τὰ ἐνδον αὐτοῦ τελούμενα. Εἰς ἐπιβεβαίωσιν δὲ τῶν ἠνω ῥηθέντων, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον ἀγαθόν, προβάλλομεν ἐνθάδε εἰς παράστασιν παιδίον τι, μὴ εἰσέτι διαφθαρῶν ἢ ἐνεκεν κακῆς τινος ἀγωγῆς, ἢ ἐκ κακοῦ παραδείγματος. Τοιοῦτον οὐκ ἔστιν ὅλιος ἄκακον, ἀδύον, ἀφελές καὶ εὐκρινές; Ἡ δὲ ἀξίερατος αὐτοῦ ἀπλότης, ἡ ἀφέλεια, ἡ εὐκρίτειαν, ἡ ἀγνότης, ἡ ἀθωότης καὶ ἐν γένει ἡ εὐθύτης καὶ ἀνυποκρισία δὲν διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν ἰδιαζόντως τὴν πρὸς αὐτὸ συμπάθειαν ἡμῶν καὶ καθιστάσι τὰ μέλα ἀγαθῶν καὶ εὐάρεστον; Οὐκ ἔστι πᾶν αὐτοῦ βῆμα, πᾶσα λέξις, πᾶσα ἐκφρασις καὶ πᾶσα συνελθὺν εἰπεῖν σωματικῆ αὐτοῦ κινήσις ἢ ἀληθῆς καὶ ἡσυχῆς ἐκδήλωσις τούτου, ὅπερ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ φρονεῖ καὶ αἰσθάνεται; Οὐ προβάλλεται πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν ἡ ὅλη ἐνεργεια τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ ὕψει αὐτοῦ ἐκδηλουμένη, ὡς τις διανυγῆστατος εὐνάξ, ἐν τῷ πάντα τὰ ἐν τῷ βῆθει αὐτοῦ σαφῶς διαβλέπονται, ἥτοι ἡ εὐθύτης, ἡ χρηστότης, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐμπιστοσύνη; Οὐ παραδίδεται τὸ παιδίον τοῦτο ἐν προσφιλεστάτῃ ἀπλότητι, ἥτοι ὡς ἀληθῶς ἔχει παντὶ τῷ ἀποδεχομένῳ αὐτό, ἥτε μὴ διανοούμενον κακόν τι, οὐδ' αἰσθανόμενον αὐτό; Τί δὲ ἐξάγειται ἐντεθῆναι; οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι, ὡς ὁλοθῆ ἢ καθαρὰ καὶ διανυγῆς αὐτῆ πηγῆ, ἡ ἀθῶα δῆλον ὅτι καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐξοβελισθῆ ἐξ αὐτῆς ἡ ἀχρωμάτιστος ἀπλότης, ἡ ἀνεπιτήδευτος ἀθωότης, τὸ ἄγνόν τῆς ἀληθείας καὶ ἐμπιστοσύνης φρόνημα, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ὅπως διφθαρῆ ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ὅσον νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπ' αὐτοῦ προηγουμένως κακὰ πράξεις, φθοροποιοὶ ἐντυπώσεις. Κατορθαδαὶ δὲ τοῦτο κατὰ πρῶτον δι' ἀρετῶν καὶ ἀκόπων παραδειγμάτων, μεθ' ἃ ὁ ἄνθρωπος καθίσταται εὐάρετος τῇ πολιουρῆσι τῆς ὑποκρισεως, τοῦ ψεύδους. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόρθησιν ταύτην περιβάλλει παραδόξως πᾶς τὴν ὕψιν τοῦ ἐνθάδε ἀλχημαλιωθέντος ἢ καταρρηματικῆς τῆς αἰδοῦς ἐρυθρότης, ἢ μαρτυροῦσας

τὴν ἐνοχλήν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐλέγχοντος αὐτόν· ὅτε ἐξ αὐτοῦ μεριστάμενον τὸ βλέμμα τοῦ ἐνόχου βυθίζεται εἰς τὴν γῆν, ἢ γλῶσσα αὐτοῦ ψελλίζουσα συνεχῶς συγγέται καὶ διακόπτεται, καὶ δὴ κατὰ τὴν πρώτην πρὸς δοκιμασίαν ἀπόπειραν, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἀθελῶν τὴν ἀλήθειαν, πειράται νὰ φανῆ τοῖς ἄλλοις ἄλλος, ἢ οἷος ἀληθῶς ἔστιν. Πάντα δὲ ταῦτα ἀποδεικνύουσι τὸ ἄβολον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὅθεν ἡ ὑπόκρισις, τὸ ψεῦδος, ἢ ἀγένεια ἔστι κατάστασις ὅλιος βεβιασμένη καὶ παρὰ φύσιν. Κατάστασις ἐπεισάκτος συνεπαγομένη φροντίδας καὶ δυσχερείας, ἀληθῶνας καὶ φόβους, καὶ πλείστα ἄλλα καταθλιπτικὰ κινήματα καὶ ἀληθῶς· ὅπως δεινῶν δὲν εἶνε ἐμπλησθέντες οἱ τοιοῦτον βίον διέγοντες; ὅπως περιπετειῶν καὶ θλίψεων δὲν εἶνε συμπεφυγμένοι, θυρότων πλήρεις καὶ κινδύων μεστοί; Διὸ πρὸς ἀπόκρυψιν τῶν τοιοῦτων ἀληθειῶν αἰσθημάτων ἀπαιτεῖται οὐ μόνον ἡ ἐργασίη πρὸς τοῦτο δεξιότης, ἀλλὰ καὶ ἰκανὴ ὁδὸς ἀναιδείας καὶ ὑποκρισεως, τοῦδ' ὅπερ προηποθέτει βαθεῖαν τῆς καρδίας διαφθαρῆν. Ὁ δὲ ἐντέχνως πλέκων ψεύδη ἢ ἐκφυγίων συνοφαντίας κατὰ τῶν ἄλλων, ἔνευ τοῦ αἰσθάνεσθαι τὴν βαθεῖαν ἐπὶ τούτῳ εὐθύτην, προδίδει ἀριδιήλως, ὅτι φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸν θανατηφόρον τῆς κακίας σκάληκα, ὅστις ὑπονομεύων τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἠθικοῦ βίου αὐτοῦ, ἀπειλεῖ νὰ κατακρημνίσῃ αὐτὸν εἰς τὸ βάρυτρον τοῦ ἠθικοῦ θανάτου.

Ὅθεν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ δεινοῦ τούτου σκώληκος καὶ φοβεροῦ πάθος κοινωνίας ἐχθροῦ ἀπαιτεῖται σταθερὰ σκέψις, γενναῖα τις ἀπόφρασις, ἵνα, διαρρηγνύων ὁ ἄνθρωπος τοὺς βαρεῖς σιδηροὺς φραγμούς, τοὺς ἐπιβληθέντας αὐτῷ, ἢ ἐκ κακῆς τινος ἔξεως ἢ καὶ ἀντιλήψεως καὶ ἀπομνήσεως κακῶν παραδειγμάτων, δυναθῆ νὰ ἀναλλαγῆ τῆς φυλακῆς σκέψεων βεβήλων καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀφ' ἧς ἀπεπλανήθη καὶ οὕτω νὰ ἐμφανισθῆ καὶ πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ἀπλότητι εὐγενεῶς καρδίας· ἥτοι ἐν εὐθέτῳ καὶ ἀδόλῳ φρονήματι, τοῦδ' ὅπερ καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ καὶ αὐτῇ ἔτι ἡ διασκευὴ καὶ διάπλασις τοῦ ὅλου βίου αὐτοῦ τε καὶ συμπάσης τῆς κοινωνίας. Ὁ δὲ τοιαύτην διάψαν πολιτεῖαν ἔχει ἀείποτε ὡς ἀχωρήτους καὶ εὐθύμους συνδοιοπόρους κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν ἰλαρότητι καὶ φαιδρότητι, τὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν γαλήνην· διότι ἐκεῖ, ἐνθα ἐπινοεῖται ἁρμονία μεταξὺ φρονημάτων καὶ ἔργων, μετ' ἐξουτοῦ ἔσω καὶ ἔξω βίου, ἐκεῖ καὶ ἡ τῶν πλεονεκτημάτων τούτων κτήσις ἀποβαίνει τῷ ἀνθρώπῳ τιμαλφῆς ἐξωραϊσμός, ἔξωθεν χάρις ἐνθ' ὀδυνητόν ἢ ὑπόκρισις, τὸ ψεῦδος, κατα-

λύοντα πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὸν ἠθικὸν κόσμον, προκαλοῦσιν ἠθικὰς ἀνωμαλίας, ἰδοῦσιν τὴν δυσπιστίαν καὶ θέτουσι τὸν δημιουργὸν αὐτῶν ἐν σφοδρῇ ἀντιθέσει καὶ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ κάλλιστον, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οἷς προσπελάξων ταράττει δολίῳ τῷ τρόπῳ καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν γαλήνην τῆς καρδίας αὐτῶν. Πᾶς δὲ ὁ ὑποκρύπτων τὰ ἐνδον αὐτοῦ καὶ θέλων νὰ φαίνηται ἄλλος, ἢ οἷος ἀληθῶς ἔστιν, ὁ τοιοῦτος κατέχεται πάντως ἐπὶ ἄπορθησιν κλίσεων καὶ φρονημάτων, ἕτινα ἐσφραγίζουσιν αὐτὸν εἰς τὰς σκοτεινὰς καὶ ἀποφύμους ἐκείνας γωνίας, ἐν αἷς κατεργάζονται ἀνομία ποικιλία, ὄργρα παντοίου εἶδους. Ὅσοι δὲ τις ποικιλώτερον ἐνεργεῖ τοῖς ποιητοῖς ἔργοις, τόσῳ καταθλιπτότερον γίνεται, κακῶς πρὸς τὸν ἠθικὸν κόσμον διακείμενος. Πρῶτιστα δὲ καὶ μάλιστα πάντων ἐνοχος γίνεται ὁ δι' ἄλλοτριῶν ἀδικημάτων παρασκευασθείς, δι' ὧν παραδιδόμενος εἰς τὰς τῆς ἠθικῆς τυφλώσεως χεῖρας, καθίσταται ταπεινὸν πεδιλίον ἰσορηῶς διανοίας· στρεφούσης ἐπιλοκάκως τὰ ἠώια τῆς χάριτος τῆς ἀληθείας, τοῦ ἠθικοῦ φωτός. Καὶ οὕτως ἐν τῷ ἠθικῷ σκότει ἐυρισκόμενος καὶ ὑπὸ τῶν καταθλιπτικῶν αὐτοῦ στοιχείων καταπιεζόμενος ἀδυνατεῖ νὰ ἐξαρθῆ μέχρι τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ὅπως ἐκκίθων κατοπτρῆ τῷ εὐσεβεῖ τῆς πίστεως ἡμῶν τὴν τηλαυγῆ λάμπην καὶ ὠραῖότητα τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος.

Ἀνάσσει ἕντως ἐστὶ καὶ βέβηλος ἡ τῆς ὑποκρισεως ἐξάσκησις, ἥτις μόνιμον ἔχουσα ἐστὶν ἐν τῇ χάριτι τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀνομίας δουλεύει τῷ κακῷ ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑψηροῦσα τῇ κυριαρχίᾳ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἐπιβλαβῶν φρονημάτων ἐμπαίζει, φρενακίζει καὶ διακωμῶδει πᾶν ἔργον εὐγενές καὶ θεοφιλές. Ὁ δὲ περὶ ταῦτα ἀσχολούμενος ἀποφεύγει τὴν τοῦ Θεοῦ λόγον ἔροποιὸν πηγῆν, καὶ προστρέχει τῇ τελατωδῆ καὶ νοσηρῇ τοῦ ὄλιου κόσμου, ἐξ ἧς ἀρνούμενος γάματα μολυσμοῦ, νοσεῖ, πνέσσει, καὶ οὕτως ἀδυνατεῖ καὶ ἐξαντλεῖται, διότι θέλει τοῦτο. Καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελῶν ἀδυνατεῖ πλέον νὰ ἀποκρούσῃ ἔστω καὶ καταλλήλω φαρμάκῳ βαθέως ῥιζωθῆν καὶ πολλαχῶς κατατρώγιον αὐτὸν νόσημα, διότι τὸ ποτήριον τῆς ἀνομίας ἐξεκινώθη ὑπ' αὐτοῦ μέχρι τρογῆς. Καὶ οὕτω κυλιόμενος ἐν τῇ τῶν ἀσθητῶν ἠδονῶν ἀπολαύσει καθίσταται ὅλιος σαρκικός, ὅτε καὶ ἐμφανίζεται ὡς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ὁ φθειρόμενος ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς ἀπάτης. Οὕτω δὲ στέροως ἐχόμενος οὕτως τῶν ταπεινῶν τούτων καὶ χαμαιζήλων ἀδιαφορεῖ περὶ πάντος θρησκευτικοῦ πνευματικοῦ, διότι πᾶν θεῖον, πᾶν ὑπεραισθητὸν θεωρεῖ ὡς μαρτίαν καὶ ψεῦδος, ὑπολαμβάνει δὲ

καὶ τὴν ἑρᾶν τοῦ Θεοῦ κυβερνήσιν, καὶ αὐτὴν
 εἶτι τὴν ἐν τῷ σωματικῷ βίῳ ἀποκάλυψιν αὐ-
 τοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ,
 ὡς καὶ τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ψευ-
 δολογίαν καὶ ὡς ματαίαν ἀπάτην. Τοιοῦτων δὲ
 ἀσεβῶν φρονημάτων ἐμφορούμενος ὁ κενηλι-
 θωμένον ἔχων χαρακτῆρα ὁμοιάζει τῷ ἔριφῳ
 ἐκείνῳ τῷ δειλοκοθέντι ὑπὸ τινος προστυχού-
 σης αὐτῷ κομῆς ἢ τρυφερᾶς χλόης, καὶ ἀπο-
 πλανηθέντι δι' ἄλλοτριᾶς φωνῆς, ὅτε καὶ ἀπε-
 μονώθη μικρὸν κατ' ἀρχᾶς τῶν ἄλλων, καὶ εἴ-
 τα τέλει ἀπεχωρίσθη καὶ αὐτῶν καὶ τῆς ἐαν-
 τοῦ ποιμνῆς.

Καὶ τὸ ὄχι ἀποπλανηθῆ μὲν ἐν τούτῳ ἄ-
 λογον εἶδον, οὐδαμῶς παράδοξον. Τὸ νὰ ὑπο-
 πέσῃ ὕψος λογικὸν τι ὄχι εἰς τοιοῦτον σφάλ-
 μα, ἐστὶ καὶ τῷ πεινῶν καὶ ἐποικιδιστον. Καὶ
 ἐν τούτοις ὁπόσοις ἐξ ἡμῶν οὐκ ἀποπλανῆ ἢ
 τρυφή τῶν αἰσθητῶν ἀπολαύσειν, ἀνεγὼ ἢ
 φαινομένη ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ εὐτυχία, καὶ οὐκ
 ἀπάγει τοῦ Θεοῦ, τῆ ἔξασκησις βίου ἐκνόμου
 καὶ ἀμαρτωλοῦ; Ὁ ἄνθρωπος δύναται μὲν
 τοῖς λογικοῖς ὀφθαλμοῖς νὰ διακρίνῃ τὴν ὀ-
 δὴν τῆς πλάνης καὶ ἀποφυγῇ αὐτὴν τε καὶ
 πάντα ἄλλον φραγμὸν ἠθικῆς καταπτώσεως,
 καὶ οὕτως ἀνυψωθῆ εἰς ἄλλην ἐψηλοτέραν
 σφαῖραν πνευματικοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὅπως τοῦ
 το πραγματώσει δέον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ αὐ-
 τοὶ νὰ ᾄδῃν ὕμνους καὶ ἀπηλλαγμένοι τῆς πα-
 χυλῆς ἐκείνης σκοτοδινιάσεως, τῆς προσχο-
 μένης ἐκ χαρακτῆρος ἐρρωπαμένου διότι ὁ
 πνευματικὸς κόσμος καθορᾶται τοῖς ἕμμασι
 μόνον τοῦ πνεύματος, τῆς ἑρᾶς πίστεως, ἢ
 τῶν ἀνυψῶν τῶν ἄνθρωπον μέχρι τοῦ θρόνου
 τοῦ Ἱερατοῦ καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτῷ τὴν
 θεῖαν καὶ ὑπερλαμπρὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα.

Ἄλλ' ὅποιοι ἐξ ἡμῶν ἔχοιτες βεβλαμμένους
 τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ἔνεκα
 τῆς μεγάλης καὶ διηκεκοῦς τάσεως πρὸς τὴν
 θλῆν, οὐ διαμένοντες ἐν τῷ ἠθικῷ σκότει, καὶ
 οὐκ αἰσθανόμεθα μεγίστην ἀγωνίαν, ὅσας
 πειρώμεθα νὰ ἀποκρύπτωμεν τοῖς ἄλλοις τὰ
 ἐνδον ἡμῶν ἐμφωλευόμενα ἀσεβῆ καὶ βέβηλα
 φρονήματα;

Ἄλλὰ πόθεν ἡ ἀγωνία αὕτη; Πόθεν ὁ φό-
 βος οὗτος; Ἐκ τούτου, ἵνα μὴ ἀποκαλυφθῇ
 τὸ ὄχι ἡμῶν χαλκευόμενοι, καὶ ἐν ἡμῖν κρυ-
 πτόμενοι δυσειδῆς καὶ ἀποτρόπαιον ψεύδος
 καθ' ὅσον ἢ φανερωσῆς αὐτοῦ συνεπάγεται
 ἐξουτελισμὸν καὶ προστριβὴν μᾶλλον καὶ ὕπει-
 δος τῷ δημιουργῷ αὐτοῦ. Ὅθεν ὁ ψευδόμενος,
 ὁ ἐξασκῶν τὴν τέχνην τοῦ ὑποκρίνεσθαι, ἢ τοῖ
 ἰσοσηρὸν χαρακτῆρα ἔχων, ὑποβάλλει ἑαυτὸν
 εἰς πολλὰς καὶ πικρὰς φρονιμῆδας, αἵτινες πα-
 ράτιτοι αὐτὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ἡρεμίαν καὶ γα-
 λήνην καὶ κατ' αὐτὰς εἶτι τὰς ἄρας τῆς ἀνέ-
 σεως. Πρὸς τοιοῦτων δὲ διαθέσεων τῆς ψυχῆς

ἀποδιδράσκει ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ χαλεπὴ ἰατρῶ-
 τῆς καὶ ἡ μακροῖα εὐφροσύνης, ὡς διερχομέ-
 νου τοῦ ἀνθρώπου τὸν βίον ἐν βαρυντικαῖς
 καὶ λύκαις, ἐν ἀγωνίαις καὶ θλίψεσιν.

Μόρος ἔρα ὁ ὀφθαλμῶν τῶν χαρακτῆρα ἀ-
 πολαύει ἀεὶ ποτὲ φαιδρᾶς εὐθυμίας, ἠθικῆς
 ἀγαλλιότητος, ἢ ἀκούεται ἐν τῆς πηγῆς τῆς
 εὐδότητος, τῆς ἀγνώστου καὶ ἑρῶντος τῶν
 ἐκνοῦ ἀσθημάτων, σκέψεων καὶ φρονημά-
 των διότι οὕτως ἀδημονεῖ, οὕτως νὰ ὑποκρινῆ-
 ταί ἐστιν ἠναγκασμένος, ὡς οὐδὲν ἔχων τὸ ἐ-
 πίμπροτον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ἄλ-
 λων ἀνθρώπων τοιοῦτος, ὅλος ἀληθῶς ἐστιν,
 ἢ τοῖ ἐν ἀνυποκρίτῳ ἀπλότητι, καὶ καθαρῶτητι
 καρδίας, ἢ τοῖς ἀνεργῶν οὐσα περιλάμπεται
 χαριέντως ὑπὸ τῆς τηλαυγούς ἀκτίδος τοῦ ἡ-
 λίου τῆς ἠθικῆς χαρᾶς καὶ θυμηδίας, τοῦ ἡθι-
 κοῦ χαρακτῆρος διότι ὁ συνωδὸς τοῖς ἐντέλ-
 μασι αὐτοῦ πολιτευόμενος εὐρίσκει ἄφρονον
 ὕλην εἰς ἀπόλαυσιν ἠθικῶν τέρψεων, αἵτινες
 ολονεὶ ὅπῃν χαρμῶσόν του ἀγγέλου καὶ εἰλικρι-
 νότης συμβούλου περιβαλλόμενοι ἐνισχύουσιν
 αὐτὸν εἰς τὸ τηρεῖν καὶ εὐγενῆ καὶ ἔδολον,
 καὶ ἐν τοῖς ἀρατοῖς ἔκκαμπιον χαρακτῆρα.

Καὶ ἀληθῶς, οὐδὲν ἀποβαίνει τῷ ἀνθρώπῳ
 μᾶλλον εὐάρεστον καὶ λυσιτελεῖς καὶ τῆ ὑψηλῆ
 αὐτοῦ κλήσει συναρῶν, ἢ τὸ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν,
 καὶ ἀποκρυβεῖν τὸ κακόν. Ἄλλ' εἰς ἐπίτευξιν
 τούτου δέον ὁ ἄνθρωπος, νὰ ἐντελεθῇ τὰς τε
 σωματικὰς καὶ ἰσχυρὰς αὐτοῦ δυνάμεις δέον
 ἵνα τὴν περὶ τούτων ἐργασίαν θεωρῆ ὡς μίαν
 τῶν σπουδαιοτέρων καὶ σοβαρωτέρων κατὰ
 τὸν βίον αὐτοῦ, καθ' ὅσον πάσα γνώσις, ἢ
 ἐν τῆς σπουδῆς ταύτης, προσκτωμένη, τότε κα-
 θίσταται αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις
 ὠφέλιμος, διὰν ἀδιασπᾶστος συνδέεται μετὰ
 τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος, ἐξ οὗ καὶ μόνον δύνα-
 ται νὰ πορίζηται καὶ ἠθικὴν ἀξίαν καὶ λάμπειν.

Ἐπιτηθευμένη δὲ χρηστότης, ἐπίπλοιστος
 εὐγένεια δύναται μὲν νὰ ἐπισπᾶται ἐνίοτε
 εἰς ἑαυτὰς τὸν σεβασμὸν τῶν ἀπλουστέρων,
 ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην
 τῶν νοσημόνων διότι ταύτας ἐφελκύνει καὶ κα-
 τακτᾶ μόνῃ ἢ εὐγενῆς καρδία, ὁ ἠθικὸς χα-
 ρακτῆρ.

Οἱ ἄνθρωποι δύναται, εὐνοϊκῶν τυγχάνον-
 τες περιστάσεων καὶ ὕλικῶν ἐμμοιροῦντες μέ-
 σω, νὰ προσυνησῶνται μετὰ μακρὰν προσ-
 πάθειαν καὶ ἐντεταλμένην περὶ τῆς μαθησίας
 δρᾶσιν ἱκανὸν μὲν φῶς, ὅπερ ὅμως δύναται
 νὰ φωτίξῃ αὐτοὺς, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ βελτιώσῃ
 διότι ἐν τῇ κτήσει τοῦ φωτός τούτου δύναται
 αὐτοὶ καὶ ἐσφαλμένως ἐνοίας νὰ διορθώ-
 σι, καὶ ποικίλας γνώσεις νὰ κέκτηνται, καὶ
 φαίνονται ἐξωτερικῶς ἐν αὐταῖς λάμποντες,
 ἀλλ' ὅμως, οὕτως εὐθὺν δύναται, νὰ ἔχῃ τὸ
 φρόνημα, οὕτως καθαρὰν καὶ εὐγενῆ τὴν καρ-

διαν, ἐν μὴ ᾄδῃ συγχρότως ἐνάρετοι καὶ χρη-
 στοὶ διότι τὸ ἀγαθὸν ἐξ ἀγαθοῦ. Ὡς περὶ
 τούτου ὁμιλῶν ὁ διάσημος ποιητῆς καὶ φιλό-
 σοφος Γκαίτε (Goethe) λέγει, ὅτι ἐπὶ τοῦ
 ἠθικοῦ πεδίου ἐστὶν ἀπ' αἰῶνος ἐρριζωμένος,
 καὶ δὴ βαθέως, ἑρῶς τις νόμος, καθ' ὃν τὸ
 ἀγαθὸν μόνον ἐξ ἀγαθοῦ προέρχεται. Βε-
 βαίως καὶ ὁ ἐλαστικὸν καὶ ἀμφίβολον ἔχων
 τὸν χαρακτῆρα δύναται νὰ ἐπιδεικνύῃ ἐξωτε-
 ρικῶς εὐγένειαν, καὶ οὕτως νὰ ἐξπατᾷ πολλοὺς,
 καὶ ἐξ αὐτῶν εἶτι τῶν μετ' ἐπιστάσιος καὶ ο-
 πτανόντων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἢ κατ' ἐπίφρασιν προ-
 ερχομένη ἐντεῦθεν τιμῆ, ἢ ὠφέλεια, οὐσα ὀ-
 λως στιγμαία καὶ μηδαμινῇ, οὐδεμίαν περι-
 κτεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἠθικὴν ἀξίαν. Βεβαίως οὐ
 στεροῦμεθα ἀνθρώπων ἐπιτηθευτῶν ἐξωτε-
 ρικῶς εὐγένειαν, ἢ χρηστότητα, ἀλλ' ἀμοιροῦ-
 μεν ἀληθῶς ἐναρέτων, εὐσεβῶν, εὐγενῶν καὶ
 εὐσυνειδήτων. Καὶ τοιούτων ἔχομεν ἀνάγκην.
 Διότι μόνον οὗτοι ἀρόμενοι ἐξ εὐγενῶν ἐλα-
 τερῶν διατηροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς ζωηρὰν καὶ
 ἀκμαίαν τὴν δύναμιν ἐκείνην, τὴν ὄντοσιν
 αὐτοὺς εἰς ἠθικὴν θρᾶσιν, καθ' ἣν, καὶ πι-
 στοὶ τῇ ἑαυτῶν κλήσει εἰσὶν αἰετοί, καὶ ἀ-
 κριβεῖς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντεῦθεν ἐπι-
 βλλομένων αὐτοῖς καθηκόντων. Τοῖς οὕτοι
 δὲ πολιτευομένοις παρέχεται καὶ ὅπῃ τῆς θείας
 εὐμενίας ἢ ὑψηλῆ ἐκείνη ἀρωγῇ καὶ ὀνυκμῆς,
 ἢ διημεκῶς εὐρύνοσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν
 τὸν κύκλον τῶν εὐαρέστων αἰσθημάτων, ἢ τοῖ
 τῆς ἠθικῆς χαρᾶς καὶ γαλήνης, καὶ ἐπιχέουσα
 αὐτῇ τὴν θρᾶσιν τῆς ἑρᾶς εὐλογίας.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ἡ ΔΗΜΟΤΙΚῆ ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ Αἱ ἹΕΡΑΤΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ

Ἡ ἰδέα ἰδρύσεως ὑποδιδασκαλῆων
 πρὸς δημοσιουργίαν γράμματις τῶν εἶναι

(1) Σ. Α. Ἐδαρῆσεως δημοσιεύομεν τὴν ἑνω διατρι-
 βὴν τοῦ παρ' ἡμῖν ἐγκρίτου παιδαγωγοῦ κ. Βλ. Σκορ-
 δῆλη, ἐπόμενοι τῇ ἡμετέρῃ δηλώσει, ἢ ἐποικισμένα
 ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ περιοδικῆ περὶ τῆς δη-
 μοσιεύσεως τῶν γνωμῶν, ἐς ἢ θελον ἐσφραξῆ οἱ δυνά-
 μενοι παρ' ἡμῖν τε καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λόγῳ ἐπι-
 τῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπο-
 λίου Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους
 ἀπλῶς θυγαμένον ζητημάτων περὶ τῆς βελτιώσεως καὶ
 ἀνυψώσεως τοῦ κλήρου. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ ἐνταίβεις
 περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα δὲν θὰ ἀποποιηθῶσι νὰ
 συγγενεγγῶσι τὰ φῶτά των ἐπὶ ζητήματος ὀτω
 ἐποικιστάτου, καθόσον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος προτί-
 θεται μετὰ τὴν λήψιν τῶν προτάσεων τῶν γνωμῶν
 νὰ καταρτίσῃ πλῆθος καὶ ἐκτελεσθῇ ὑποβλήμα ὀποβλη-
 θεσόμενον τῇ κρίσει τῆς τε ἑρᾶς Συνόδου καὶ τῆς ὀ-
 Κυβερνήσεως.

ὄχι μόνον ὀπισθοδρομικὴ ἀλλὰ καὶ ἄδικος, ἄ-
 ναξία καὶ παντὸς μὲν ἄλλου λαοῦ, μάλιστα δὲ
 τοῦ ἑλληνικοῦ.

Ἡ δημοτικὴ, ἢ τοῖ στοιχειώδης παιδεύσις,
 πρέπει νὰ εἶναι ὡς οἶόν τε εὐρυτέρα καὶ τε-
 λειότερα, ἵνα δυννηθῇ λαὸς τις νὰ προαχθῇ ἠ-
 θικῶς, κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς.

Ὁ περιορισμὸς τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως
 εἰς ἀπλὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, εἶτε καθό-
 λου εἶτε ἐν μέρει, καθιστᾷ τὴν παιδεύσιν σκιάν
 ἀπατηλὴν παιδεύσεως, ἢ τοῖς δὲν δύναται οὕτε
 τὴν ψυχὴν νὰ διαπλάσῃ θρησκευτικῶς, οὕτε
 τὴν διάνοιον. ἢ ἀναπτύξῃ πρὸς πρόδοον ἐν τῷ
 κοινωνικῷ βίῳ καὶ τοῖς βιωτικοῖς ἐπιτηθεύμα-
 σι, παρασκευάζει δὲ λεληθῶς τὴν ἑθνικὴν
 κατὰπτωσιν. Τούτο μαρτυρεῖ ἢ ἱστορία καὶ
 αὐτῇ ἢ ἑαυτάτη. Οἱ Γάλλοι εἶχον ὀπολειφθῆ
 πολλὸν τῶν Γερμανῶν κυρίως εἶνεκα τῆς ἑτε-
 λούς καὶ ἀφιλοσόφου στοιχειώδους παιδεύσεως
 τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ πρὸ τοῦ 1870, ἐπὶ οἱ Γερ-
 μανοὶ εἰς ἀνέριμτον τελειότητα εἶχον προαγά-
 γη τὴν δημοτικὴν αὐτῶν παιδεύσιν. Οἱ Ἰτα-
 νοὶ, οἱ Πορτογάλοι καὶ μέγα μέρος τῶν Ἰτα-
 λῶν εἶναι ὀπίσω τῶν λοιπῶν λαῶν τῆς Εὐρώ-
 πῆς, ὄχι διότι στεροῦνται ὀλωσ παιδεύσεως
 δημοτικῆς, ἀλλὰ διότι ἢ παρεχομένη αὐτοῖς
 παιδεύσις εἶναι ἀτελεστάτη καὶ νοσηρά.

Ἄλλὰ καὶ μέγα ἀδίκημα διακρίττεται κατὰ
 τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὄστις ὀτω χωρίζεται εἰς
 πολίτας ἀπολαύοντας παρὰ τῆς πολιτείας τε-
 λειότερας παιδεύσεως διὰ δημοδιδασκαλῆαν,
 προσελθόντων μὲν ἐκ διαφόρων τάξεων γυμνα-
 σιακῶν, εἶτα δὲ ἐπὶ τριετίαν θλῆν ἐκπαιδευ-
 θέντων ἐν διδασκαλείοις ὑπὸ καθηγητῶν θεδο-
 κημασμένων, καὶ εἰς πολίτας διδασκομένους
 ὀπὸ γραμματιστῶν, ἢ τοῖ ἀνθρώπων ἐπὶ ἐν
 μόνον ἔτος, ἢ ἀκριβέστερον ἐπὶ 9—10 μῆνας,
 παρασκευασθέντων ἐν τοῖς ὑποδιδασκαλείοις
 ὀπὸ δ ἡ μ ο δ ι δ α σ κ α λ ῶ ν!

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν κοινότητες τινες διδά-
 σκονται ὀπὸ γραμματοδιδασκάλων διὰ τὸ μὴ
 εἶναι δημοδιδασκάλους, τὸ κακὸν εἶναι ἀνεκτόν,
 ὡς ἀναγκαῖον καὶ προσωρινόν. Ἄλλὰ νὰ ὀπάρ-
 χωσι δημοδιδασκαλοὶ, πρὸς μόρφωσιν τῶν ὀ-
 ποίων τὸ Κράτος συνέστησε διδασκαλεῖα καὶ
 πολλὰ χρημᾶτα ὀδαπένησε τῶρα δὲ νὰ παραγ-
 κωνίζονται μὲν αὐτοὶ, νὰ ἐκβάλλωνται ἐκ τῶν
 σχολείων τοῦ λαοῦ, νὰ ὀπίπτωνται εἰς τοὺς τέσ-
 σαρὰς θρόμους, πρὸς ἀναπλήρωσιν δ' αὐτῶν
 νὰ ἰδρῶνται ὀποδιδασκαλεῖα πρὸς παρασκευὴν
 γραμματιστῶν, τούτο ἀπλοῦστατα ὀμοιάζει ὡς
 εἶναι τις εἶχεν μὲν στίβον ἕρπον, ἀλλ' ἐπειδὴ
 φαίνεται εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς, τούτον μὲν ὀπίπῃ
 εἰς τοὺς κύνας, σπείρη δὲ κριθῆν, ἵνα ἐξ αὐ-
 τῆς κατασκευασθῇ ἕρπον κριθῶν εὐθηνόν!

Ἐν τούτῳ δὲ ἢ Κυβερνήσις παρίσταται πρὸς
 τούτοις, ὡς ἡμῖν δοκεῖ, οὐδὲν ὀρισμένον σχέδιον

έχουσα διότι πρὸς ὀλίγον μὲν ἐνόμιζεν βεβαιεῖν τὴν προκίση τὸ ἔθνος διὰ δημοδιδασκάλων ὡς οἷόν τε εὐπαιδεύτων καὶ εὐμεθέδων· νῦν δ' αἴφνης μεταγνοῦσα καταστρέφει τὸ ἴδιον ἔργον, καταργεῖ τὰ διδασκαλεῖα, ἀποπέμπει τοὺς ἐν αὐτοῖς μορφωθέντας δημοδιδασκάλους, τρέπεται δὲ εἰς σύστασιν ὑποδιδασκαλείων, ἵνα πληρώσῃ τὴν Ἑλλάδα γραμματιστῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐτοιμῶν δημοδιδασκάλων! Ὡς ἀντιτάξῃ τις βέβαια τὰς οικονομικὰς δυσχερείας. Οἰκονομία ἕως γινόμεναι ἐπὶ σπουδαιοτάτῃ ζημίῃ ἢ μᾶλλον ἐπὶ καταστροφῇ τῆς στοιχειώδους παιδείσεως εἶναι κακὰ καὶ ὀλέθρια οἰκονομία. Ἄδικα δὲ ἡ πολιτεία καὶ πολίτας Ἕλληνας, ἐκείνους, τοὺς ὁποίους διὰ τῆς συστάσεως τῶν διδασκαλείων καὶ διὰ πολλῶν ἐπισημῶν προτροπῶν ἐκέλευε, ἵνα φοιτήσωσιν ἐν αὐτοῖς, ἀναγκασθέντες τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ χρησιμοποιοῦσιν αὐτοὺς, ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖς, τῶρα δὲ ἀπολύει αὐτούς, λέγουσα ὅτι ἔχει ἀνάγκην ὕχι δημοδιδασκάλων ἀλλὰ γραμματιστῶν.

Τὸ συμφέρον λοιπὸν τῆς ὑγιοῦς παιδείσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτοῦσιν, ἵνα ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖς διδάσκουν δημοδιδασκαλοὶ παιδευθέντες καὶ μορφωθέντες ἐν διδασκαλείοις ὡς οἷόν τε τελειότεροις.

Υἰάρχουσιν ἕως καὶ μικρὰ κοινότητες ἔχουσαι μικρὸν ἀριθμὸν μαθητῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα παρ' ἡμῶν, δὲν δύναται ἡ πολιτεία νὰ διατηρῇ δημοτικὰ σχολεῖα ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἦτο βδίκον καὶ αὐτὰ νὰ μένωσιν ἐστερημέναι πάσης ἐκπαιδευτικῆς ἐπιδράσεως. Τί λοιπὸν ποιητέον;

Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε ὑποδιδασκαλεῖα νὰ ἰδρῶμεν, οὔτε ἄλλως τοὺς τυχόντας νὰ χειροτονῶμεν γραμματοδιδασκάλους· διότι ἐκ τῶν γραμματοδιδασκάλων οὐδὲν καλὸν ἔχει νὰ περιμένῃ ἡ κοινωμία. Ἐχομεν τρεῖς λερατικὰς σχολὰς, ὧν προορισμὸς εἶναι ἡ μόρφωσις λερέων. Ἀλλ' ἀτυχῶς ὁ λερός καὶ ἔθνωφελέστατος οὗτος σκοπὸς ὡς ἐπὶ τὸ πάλῳ ματαιοῦται. Κυρία δὲ τοῦτου αἰτία εἶναι ἡ ἔξις. Εἰς τὰς σχολὰς ταύτας εἰσέρχονται μαθηταὶ ἔχοντες ἀπολυτήριον δημοτικῆς σχολαῖς, διδάσκονται δ' ἐν αὐτοῖς τέσσαρα ἔτη, διότι τέσσαρας τάξεις ἔχουσιν αἱ λερατικαὶ σχολαί. Ἀποφοιτοῦν λοιπὸν ἐκ τῶν λερατικῶν σχολῶν οἱ λεροσπουδασταὶ ἔχοντες ἡλικίαν 15-17 τὸ πάλῳ ἔτων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡλικίας ταύτης μέχρι τοῦ νομίμου χρόνου τῆς χειροτονίας αὐτῶν εἰς διακόνησιν ἢ λερεῖς μεσολαβοῦσιν ἔτη πολλὰ, ὡς γνωστὸν, καθ' ἃ ἐπιδιδόμενοι οἱ ἀπόφοιτοι εἰς ἐπαγγέλματα καὶ ἔργα ἀλλότρια τῆς λερωσύνης, ἀποξενοῦνται ὅλως τοῦ ἀρχικοῦ προ-

ορισμοῦ τῶν, οἱ πλείστοι τοὺς ἀλλοτρίους αὐτῶν. Οὕτως, ἐνῶ ἀπὸ ἔτων λειτουργοῦσιν αἱ σχολαὶ αὐταί, ἐλαχίστους λερεῖς παρέσχον εἰς τὴν Ἑκκλησίαν.

Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι αἱ λερατικαὶ σχολαὶ καὶ τοῦ εἰδικοῦ αὐτῶν λεροῦ σκοποῦ δύναται ἀσφαλτέστερον νὰ ἐπιτυγχάνωσι καὶ εἰς τὴν δημοτικὴν παιδείαν τὰ μάλιστα νὰ συντελέσωσι, προπαρασκευάζουσαι συνάμα τοὺς ἀποφοίτους αὐτῶν καὶ μέλλοντας λερεῖς κάλλιστα εἰς τὸ νὰ εἶναι διδασκαλοὶ, ὅπερ ἡ κυρία ἀρετὴ τοῦ λερέως.

Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν νὰ προστεθῇ εἰς τὰς λερατικὰς σχολὰς μία εἰς ἀνωτέρα τάξις. Ἐν αὐτῇ δὲ οἱ λεροσπουδασταὶ πλὴν ἄλλων τινῶν μαθημάτων νὰ διδάσκωνται τὴν στοιχειώδη παιδαγωγικὴν, ἀσκούμενοι πρακτικῶς εἰς τὴν διδασκαλικὴν μέθοδον ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖοι τῆς πόλεως, ἐν ἧ ἡ λερατικὴ σχολή. (1)

Οἱ οὕτως ἐν πέντε ἔτεσι μορφούμενοι θὰ εἶναι βεβαίως ἀσχυρότεροι τῷ λόγῳ τελειότερον συγκροτημένοι ἢ οἱ γραμματισταί. Ἀποφοιτῶντες δὲ τῶν λερατικῶν σχολῶν νὰ διορίζωνται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας δημοδιδασκαλοὶ ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖς μικρῶν κοινότητων ἐπὶ μνηστῆρι μισθῷ δρ. 30 φέροντα εἰπεῖν: Ὅταν δὲ γνωρίζωσιν ὅτι λερούμενοι θὰ ἔχωσι καὶ τὸν ἀσφαλῆ τοῦτον μισθὸν ὡς διδασκαλοὶ, δὲν θ' ἀποφύγωσι τὴν λερωσύνην. Οὕτως θὰ ἔχωμεν εὐπαιδευτοὺς λερεῖς καὶ ὅχι εὐκαταφρονήτους διδασκάλους. Τινὲς λέγουσιν ὅτι δὲν συμβιβάζεται τὸ ἔργον τοῦ λερέως μετὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ὅλως σφαλερὰ ἀπ' ἐναντίας ὁ διδασκαλὸς λερός δύναται παντὸς ἄλλου διδασκάλου ἀποτελεσματικώτερον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἡμέρωσιν καὶ ἠθικοποίησιν τῆς κοινωμίας. Ἐπίσης δὲν ἀληθεύει ὅτι τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντα τοῦ λερέως παραβλέπτουσι τὴν πιστὴν καὶ ἀστήγητον ἐμπλήρωσιν τῶν διδασκαλικῶν καθηκόντων· διότι εἰς τὰς μικρὰς κοινότητας σπάνια εἶναι αἱ ἔκτακτοι λειτουργίαι τοῦ λερέως ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ λερός διδασκαλὸς συμβάλλεται πολὺ εἰς στενωτέρον σύνδεσμον τῶν παιδῶν μετὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰς ἀνάπτυξιν ζωηροτέρου θρησκευτικοῦ αἰσθηματος. Κατὰ τὰς χυλεπὰς τοῦ ἔθνους ἡμέρας οἱ λερεῖς ἦσαν οἱ μόνοι σχεδὸν διδασκαλοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ

(1) Μήπως δὲν θὰ ἦτο φρονήσεως ἔργον νὰ εἰσῆλθῃ ἡ διδασκαλία τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἡ πρακτικὴ ἀσκησις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λερατ. σχολῆν; Ἐν πολλοῖς λερατικοῖς σεμινάριοις τῶν δυτικῶν καὶ διαμαρτυρουμένων καὶ τῆρας ἐκδιδάσκονται οἱ μέλλοντες λεραπόστολοι, ὅπως καὶ δι' αὐτῶν εὐκολώτερον προσηλυτίζωσι. Πιστεύομεν ὅτι τότε πολλοὶ ἀπόφοιτοι τῆς Ἐκκ. σχολῆς θὰ ἐτρέποντο εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἰαγέγνημα καὶ περισσότεροι θὰ ἐγίνοντο μετὰ ταῦτα λερεῖς.

λαοῦ διατὶ τάχα καὶ τῶρα παιδευόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι τελειότερον δὲν δύναται νὰ καταστῶσιν ἄριστοι διδασκαλοὶ τῆς ἑλλ. νοσητοῦ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ δυστυχῶς ὁσημέραι μαρτυρεῖται καὶ ἀτροφεῖ τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα, ἐκλείπει δὲ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ;

Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι βεὶ τὰ μὲν διδασκαλεῖα πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν ἢ τοῦλάχιστον τόσα ἔξ αὐτῶν, ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἀρχαίου ἀριθμοῦ τῶν δημοδιδασκάλων· ἀντὶ δὲ ὑποδιδασκαλείων πρὸς μόρφωσιν γραμματοδιδασκάλων διὰ τὰς μικρὰς κοινότητας νὰ χορηγηθῶσιν αἱ λερατικαὶ σχολαὶ τελειοποιούμεναι κατὰ τι, ὡς εἴπομεν, αἰτινες οὕτω κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν θὰ ἐμπληρωθῶσι βεβαιότερον καὶ τὴν κύριον αὐτῶν σκοπὸν, τὴν προπαρασκευὴν εὐπαιδευτῶν καὶ διδασκαλικῶν λερέων. Ὡς ἔχομεν δὲ οὕτω καὶ σπουδαιοτάτην οἰκονομίαν ὕχι ὀλίγων χιλιάδων δραχμῶν ἀπατουμένων διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ συντήρησιν τῶν ὑποδιδασκαλείων.

Βλᾶσιος Γ. Σκορδέλης

Ο ΣΚΩΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΒΕΑΤΤΗ ΚΑΤΗΧΩΝ ΤΟΝ ΕΞΑΕΤΗ ΥΙΟΝ ΤΟΥ

Ὁ Σκώτος φιλόσοφος Βεαττὴ ἐξήτησε νὰ διδάξῃ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐν τῇ φύσει παρατηρουμένης σκοπιμότητος κατὰ τὸν ἔξις τρόπον. Τὸ παιδίον τοῦτο ἦτο μόλις ἔξ ἔτων, εἶχε δὲ ἀρχίσει νὰ ἀναγινώσκῃ. Ὁ πατὴρ τοῦ δὲν εἶχε ἐπιλήσει αὐτῷ ἀκόμη περὶ Θεοῦ ὑποθέτων ὅτι δὲν ἦτο εἰς ἡλικίαν νὰ ἐννοήσῃ τοιαῦτα μαθήματα. Ἴνα δὲ κατορθώσῃ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἡ μεγάλης αὐτῆς ἰδέας, κατέφυγεν εἰς τὸ ἔξις τέχνησμα. Εἰς γωνίαν τινα τοῦ μικροῦ κήπου τοῦ, χωρὶς νὰ εἴπῃ εἰς οὐδένα τι, ἔκταρξεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ τὰ τρία ἀρχικὰ γράμματα τοῦ τέμνου τοῦ καὶ δίψας σπάρους καρδάμον εἰς τοὺς οὕτω σχηματισθέντας μικροὺς ἀβλακὰς ἐσκέπασε διὰ χόματος ἔπειτα τοὺς σπόρους τοῦτους καὶ διάρρωσε τὴν γῆν, ὥστε νὰ μὴ φαίνηται τι. Ἄεκα ἡμέρας μετὰ ταῦτα, διηγεῖται αὐτὸς οὗτος, τὸ παιδίον ἔρχεται πρὸς μὲ καὶ ἐκπληκτον μοὶ λέγει, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἐβλάστησεν εἰς τὸν κήπον. Ἐγὼ ἐβλάσα εἰς τοὺς λόγους τοῦτους καὶ ἐράνην, ὅτι δὲν ἔδιδον μεγάλην προσοχὴν εἰς ἔτι μοὶ ἔλεγεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἐπέμενε νὰ μὲ ὀδηγήσῃ ἐκεῖ, ἵνα ἴδω τί συνέβη. Ναι τῷ λέγω, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέρος τοῦ φαινομένου, βλέπω ἀληθῶς ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρῶγμα· ἀλλὰ δὲν εἶναι τι παράδοξον. Εἶναι τι ὅλως τυχαῖον,

καὶ ἀνεχώρησα. Ἀλλ' ἐκεῖνο μὲ ἠκολούθησε καὶ φθάσαν με μοὶ λέγει μὲ μεγάλην σοβαρότητα· «Εἶνε ἀδύνατον αὐτὸ νὰ ἦνε τυχαῖον. Πρέπει νὰ ἔσπειρέ τις ἐνταῦθα ἐπιτήδες διὰ νὰ γείνη τοῦτο». Ἴσως δὲν ἐνθυμούμαι τοὺς λόγους τοῦ, ἀλλ' αὐτὴ εἶνε ἡ οὐσία τῆς σκέψεώς του. Νομίζεις λοιπὸν, τῷ λέγω, ὅτι πᾶν βεὶ ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς τόσον κανονικὸν καὶ σκόπιμον ὅπως εἶνε τὰ γράμματα τοῦ ὄνματός σου, δὲν δύναται νὰ ἦνε τυχαῖον πρῶτον; — Μάλιστα, λέγει μετὰ βεβαιότητα, οὕτως νομίζω — Αἱ λοιπὸν παρατήρησον σεαυτὸν, παρατήρησον τὰς χεῖράς σου καὶ τοὺς δακτύλους σου, τοὺς πόδας σου καὶ πάντα τὰ μέλη σου, δὲν σοὶ φαίνονται ὅτι εἶναι πάντα κανονικῶς καὶ σοφῶς ἐσχηματισμένα καὶ κατὰλληλα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἕκαστου; — Μάλιστα, ἀναμφιβόλως. — Δύναται λοιπὸν νὰ ἦνε ἀποτελεσματικὴ τῆς τύχης; — Ὁχι, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον πρέπει τις νὰ ἐπλασῆν αὐτῷ. — Καὶ τίς εἶναι οὗτος, τῷ λέγω; Μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι δὲν γνωρίζει. Τότε εἶπον αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῦ Τίσιτου ἕντος, τὸ ὁποῖον ἐπλασε τὸν κόσμον τοῦτου, καὶ τὸ ἐδίδαξα πᾶν βεὶ περὶ αὐτοῦ δύναται ἡ ἡλικία αὕτη νὰ κατανοήσῃ. Ἡ διδασκαλία μου ἐνεποίησεν αὐτῷ μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ οὐδέποτε ἐλησμόνησεν αὐτήν, οὐδὲ τὴν περιστασίαν τὴν δοῦσαν πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν.

ΤΟ ΕΝ ΑΥΚΙΡΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΤΗΝ ΠΑΤΡΩΝ ΚΟΝ Ν. ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ

Ἐπανήλθεν ἐκ Αὐκέρνης τῆς Ἑλβετίας, ὁπου εἶχε μεταβῆ ὡς ἀντιπροσώπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ὁ σεβασμιώτατος Ἀρχιεπ. πρῶην Πατρῶν κ. Ν. Καλογεράς, ἐπαξίως ἐκκληρώσας τὴν ἀναταθῆσαν αὐτῷ ἐντολήν. Μὴ δύναμενοι ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνώστων ἡμῶν, ἄτε συμπληρωθείσης τῆς ὕλης τοῦ περιοδικοῦ, ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐκθέσωμεν συντόμως τὰ περὶ τῶν παλαιοκαθολικῶν καθόλου ἐν τῷ προσεχῆ φύλλῳ, ὅτι θέλομεν δημοσιεύσει καὶ τὰς προσλαλήθαι τοῦ τε προέδρου τοῦ Συνεδρίου ὡς καὶ τοῦ κ. Ν. Καλογερά. Σημειοῦμεν δ' ἀπλῶς ἐνταῦθα βεὶ τὸ μὲν συνέδριον ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν τοῦ τῆ 11 παρ' ἑλθόντος μηνὸς καὶ ἔληξε μετὰ τρεῖς ἡμέρας· ἰδίᾳ ὅμως, καὶ τοῦτο ἔστι λίαν ἐνδιαφέρον, ὅτι ἡ συμμετοχὴ καὶ παρουσία τοῦ Ἑλληνος Ἀρχιεπισκόπου ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι καὶ ταῖς θρησκευτικαῖς ἐσθεταῖς τοῦ συνεδρίου τῶν παλαιοκαθολικῶν ἐθεωρή-

θη γεγονός μεγίστης σημασίας, καθότι από της 11 εκατομταετηρίδος πρώτην ήδη φοράν δυτικοί καὶ ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι ἐν ἐγκαρδίῳ χαρᾷ καὶ ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ συνήλθον, ἐν δευτέρῃ μοίρῃ θέμενοι τὰς ἐπιθιταμένας διαφοράς, αἵτινες ἐλπίζομεν, ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θείλουσιν ἐξομαλυνθῆ.

Ἐν Ἀνατολίῃ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν ἀπλουστέρων οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἐθεωροῦντο ὡς διαμαρτυρούμενοι. Ἐνόμιζον δέ, ὅτι καὶ ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐθεωροῦντο τοιοῦτοι. Νῦν ἐβεβαιώθησαν, ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία δὲν κατατάσσει αὐτοὺς μετὰ τῶν διαμαρτυρουμένων. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐξηγεῖ κάλλιστα τὸ μέγα ἐνδιαφέρον, ὅπερ διήγειραν οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοὶ παρὰ τῷ λαῷ, συμβάλλοντες εἰς τοῦτο καὶ διὰ τοῦ σεμνοῦ τῆς περιβολῆς καὶ τοῦ σχήματος.

Ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Βέρνης «der Katholik N. 40» δημοσιεύεται ἡ προσλαλία τοῦ σ. Καλογερά. Ἐπίσης μακρὸν λόγον περὶ τοῦ συνεδρίου καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ ἑλληνος ἀρχιεπισκόπου ποιῆται καὶ ἡ ἐν Γενεύῃ ἐκδομένη «Neue Züricher-Zeitung N. 260. 264» καὶ ἐν γένει εἰπεῖν σύμπεσ δ αὐτόθι τύπος, εἰρημονυσίαν ἔμα ποιούμενος περὶ τοῦ ἡμετέρου ἀρχιεπισκόπου, ἐξαιρεῖ ἅπαν τὴν σπουδαιότητα τοῦ γεγονότος τούτου, χαρακτηριζομένου ὡς ἀπαρχῆς προσεχοῦς ἐνώσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν μετὰ τῆς ὀρθόδοξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας διὰ τῆς ἕρσεως τῶν ἐπιθιταμένων ἐπι διαφορῶν.

Ἐν τῷ προσεχῶς φύλλῳ θέλομεν δημοσιεύσει καὶ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τῶν παλαιοκαθολικῶν, ὅπερ οὐδόλως παραλλάσσει τοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Ἐν τέλει ὀφείλομεν νὰ συγχαρῶμεν τῷ σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ κ. Ν. Καλογερά, ὅστις, ἀνήκων εἰς τὴν χορείαν τῶν ἱεραρχῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, διατελέσας δὲ καὶ κωδικοποιῆς τοῦ Ἔθν. Πανεπιστημίου καὶ ἐν τοῖς λόγοις διακρινόμενος, ἐπαξίως ἀντεπροσώπευσε τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν ἐν τῷ εἰρημῶν συνεδρίῳ, καταλιπὼν τὰς κάλλιστας ἀναμνήσεις παρὰ τοῖς παλαιοκαθολικοῖς.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα ἐν Βουλγαρίᾳ.— Ἡ Α. Πανισ. ὁ μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως κ. Φώτιος ἐπισήμως ἀνήγγειλε τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας διέταξε τὸ ἄνοιγμα τῶν ἑλλ. Σχολείων καὶ τὴν ἀνάστωλιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχετικοῦ περὶ τῆς ἑλλ. γλώσσης ἄρθρου

τοῦ βουλγαρικοῦ νόμου. Οὕτω τὰ ἄπανταχοῦ τῆς Βουλγαρίας ἑλλ. σχολεῖα ἤρξαντο λειτουργοῦντα τακτικῶς.

Νέος Μητροπολίτης Πετροπόλεως.— Κατὰ τὰ ἐν Πετροπόλεως εἰς Ὀδησσὸν τηλεγραφοῦμενα τῆς θῆσιν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀουδίου μητροπολίτου Πετροπόλεως Ἰωιδῶρου καταλαμβάνει ὁ Κιέβου Ἰωαννίνος καὶ τὴν τοῦ Κιέβου ὁ ἐξαρχος τῆς Γεωργίας (Γρούξια) Παλλάδιος.

† **Ἀλέξανδρος Κατακουζηνός.**— Τῇ 17 ἡμεροῦντος ἀπεβίωσεν ἐν προεσβυτικῇ ἡλικίᾳ καὶ ἐκηδεύθη τῇ ἐπομένῃ ὁ μουσικοδιδάσκαλος Ἀλέξανδρος. Κατακουζηνός, διευθυντὴς τοῦ χοροῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης. Ὁ μεταστῆς διέπρεπεν ἐπὶ μουσικῇ μορφώσει καὶ συνέθετο πολλὰ ἄξια λόγου μέλη ὡς καὶ μελόδραμα. Ἐθεράπευε δὲ ὁ Ἀλέξ. Κατακουζηνός καὶ τὴν παιήσιν καὶ πολλὰ λυρικά καὶ διηγηματικά ἐξέδοτο ποιήματα.

Ὁ Ἀλέξ. Κατακουζηνός διεκρίνετο καὶ ἐπὶ ἑλλαις ἀρεταῖς, δι' ὧς ἀπελάμβανεν ἀμέριστον τὴν ἀγάπην τῶν φίλων του καὶ καταλείπει ἀνημνὴν φιλομούσου, φιλοπάτριδος καὶ ἐνασίτου πολίτου.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ἐπὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀπεστάλησαν εἰς τὴν τὴν βιβλιοθήκην τῆς «Ἀναπλάσεως» τέσσαρες τόμοι ἐκ τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

— Ὁ κ. Μιχ. Γαλανὸς ἐδωρήσατο ἐν ἐντύπον τῶν ἐσχάτως ἐκδοθέντων «Χριστιανικῶν λόγων» αὐτοῦ.

Χάριν ὁμολογοῦμεν τοῖς δασηταῖς τῶν ἁνω βιβλίων.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Θεομύτατα παρακαλοῦνται οἱ κ. συνδρομηταὶ νὰ ἀποτίσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἢ παρὰ τοῖς κ. ἀναποκριταῖς ἢ καὶ ἀπ' εὐθείας πρὸς ἡμᾶς.

ΑΔΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Συμόρη' ὁ κ. Ε. Προκ. φρ. 10. — Μελλίτη' ὁ κ. Δ. Βελλίαν. φρ. 10. — Πατριεῖος' ὁ κ. Γ. Παπασωτηρ. φρ. 10. — Σύρος' ὁ κ. Ν. Γιαννιρ. φρ. 10. — Καλλοῦττα' ὁ κ. Ν. Χαλδ. φρ. 10. — Μιτυλήνη' ὁ κ. Α. Ζακ. φρ. 10. — Γούλτσα' ὁ κ. Χρ. Παπαδῆμ. φρ. 20. — Κωδιονίκα' ὁ κ. Ι. Κοκκ. φρ. 10. — Κύπρος' ὁ κ. Χρ. Δημητρ. φρ. 10.

Τόποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου — Κάτωθι τοῦ Ἀημαρχείου —